Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·-

Slovenski dom

Štev. 203. V Ljubljani, petek 9. septembra 1938. Leto III.

Praga je storila svojo dolžnost

Odločitev o miru je v Hitlerjevih rokah

Praga, 9. septembra. o. V torek je prišlo do incidenta v Moravski Ostravi. Sudetsko-nemška poslanca sta odšla spremljana od večje množice Nemcev na policijsko ravnateljstvo posredovat za 82 svojih sonarodnjakov, ki jih je policija zaprla zaradi skrivanja orožja. Demonstranti so zunaj zahtevali, naj se izpuste vsi aretirani Nemci, a ker se na poziv policije niso hoteli raziti, je seveda policija začela z gumijevkami razganjati ljudi. Pri tem je bil lahno ranjen neki nemški poslanec. Sudetski Nemci so iz tega incidenta takoj dvignili hrušč in trušč ter prekinili pogajanja s prašk vlado. Kmalu za tem incidentom se zgodil tudi incident v Opavi, ki se zdi, da je bil povzročen s strani sudetskih Nemcev z namenom, da se poslabša stanje in da povod nemškemu časopisju, ki je začelo seveda takoj napadati ČSR in praško vlado, češ da ni sposobna vzdržati reda v svoji državi.

Praga, 9. septembra. AA. (DNB.) Vodstvo sudetsko-nemške stranke poroča, da se pogajanja v nasprotju s poročili, ki so se razširila v inozemstvu, ne bodo nadaljevala prej, dokler ne bo v celoti pojasnjen dogodek v Moravski Ostravi in dokler ne bodo krivci tega incidenta dobili zasluženo kazen. Poročilo vodstva sudetsko-nemške stranke odgovarja v ostalem včerajšnjemu uradnemu poročilu tiskovnega urada sudetsko-nemške stranke.

Praga, 9. septembra. AA. (DNB.) Krajevni odbor sudetsko-nemške stranke v Moravski Ostravi objavlja, da je član Runcimanovega odposlanstva, major Saton, včeraj nenadoma obiskal strankino pisarno, kjer se je poučil o včerajšnjih dogodkih. Nato je obiskal policijsko ravnateljstvo, kjer je ostal dve uri in zbral podatke o predvčerajšnjih dogodkih.

Anglija bo pritisnila na Hitlerja

London, 9. septembra. o. Včeraj popoldne je imel angleški ministrski predsednik Chamberlain daljše razgovore z glavnimi ministri. Razpravljali so večji del o zastoju češkosudetskih pogajanj, ki so prišla na mrtvo točko. Sklenili so, da skličejo vladno sejo v ponedeljek dopoldne ob 11. To je tisti dan, ko bo Hitler govoril in bo vprašanje Prage najbrž že rešeno. Britanski krogi tolmačijo ta sestanek, ki bo v ponedeljek, da bo Anglija poskušala zadnjikrat s svojim opominom pridobiti Hitlerja, naj odstopi od smeri, ki je enaka vojni zaradi češko-sudetskega spora.

Tajinstveni razgovori v Nürnbergu

Nürnberg, 9. septembra. o. Vsi včerajšnji razgovori med sudetsko stranko in nemškimi voditelji so potekli v popolni tajnosti. Po neslužbenem poročilu se javlja, da je imel britanski veleposlanik Henderson včeraj popoldne sestanek z nemškim zunanjim ministrom von Ribbentropom. Henlein pa je obiskal popoldne nemškega kanclerja Hitlerja. Vsi ti sestanki niso službeno potrjeni. Tudi to se je zvedelo, da so sudetski voditelji v sredo zvečer nenadoma zapustili Berchtesgenden in odšli na Češkoslovaško ter se vrnili v četrtek dopoldne. Kakšen je bil namen njihovega odhoda, ni znano. Maršal Göring je včeraj odšel iz Berchtesgadena v Berlin in se vrne danes dopoldne v Nürnberg.

Po drugih poročilih pa poračajo, da je bil angleški veleposlanik Henderson včeraj skoraj vse popoldne gost maršala Göringa. Danes pa bo imel sestanek z zunanjim ministrom von Ribbentropom.

Beneš bo jutri govoril

Praga, 9. septembra. o. Predsednik republike dr. Edvard Beneš bo jutri ob šestih popoldne govoril v radiu. Prevladuje prepričanje, da bo dr. Beneš razložil vse koncesije, ki jih je češkoslovaška vlada ponudila sudetskim Nemcem, obenem pa pozval prebivalstvo, naj ohrani kar se da mirno kri, da se položaj še ne poslabša.

Stroga preiskava, stroge kazni

Praga, 9. septembra. AA. (Reuter.) Popoldanski sestanek med Hodžo in zastopniki sudetskih Nemcev s Kundtom na čelu je trajala 2 in pol uri. Ker je preiskava vladnih organov ugotovila, da so pritožbe 82 zaprtih sudetskih Nemcev v Freiwaldu pri Moravski Ostravi upravičene, je predsednik vlade obljubil ne samo popolno zadoščenje, ampak je tudi ukazal, da se morajo suspendirati vsi tisti uradniki, ki so odgovorni za to postopanje. Med suspendiranimi je tudi neki policijski komisar. Vsi bodo po zakonu najstrožje kaznovani.

Francija je že na straži

1,200.000 mož na Maginotovi črti, mornarica pod polno paro, letala pripravljena

Pariz, 9. sept. o. Zaradi grozeče napetosti v Evropi je francoska vlada poklicala pod orožje več letnikov rezervistov in jih poslala v Maginotovo linijo. Vsi častniki in vojaki so se morali vrniti z dopustov. V polnem številu so bili poklicani zlasti vojaki tehničnih čet. Brez velikega hrupa so v Franciji izvedli to delno mobilizacijo. Zanimivo je, da so v začetku vsi francoski časopisi brez razlike na stranke pozdravili ta vladni ukrep, od včeraj pa umolknili ter ne prinašajo nobene podrobnosti o teh stvareh več. Očividno je, da so časopisi to storili na željo vlade, da bi na ta način ne razburjali prebivalstva. Podobne ukrepe je izdala vlada tudi za Tunis, kamor se že vozijo večji transporti vojakov in bojnega materiala.

Pariz, 9. sept. o. *V francoskem vojnem pristanišču Brest, ki leži ob Atlantskem oceanu, je postalo v zadnjih štirindvajsetih urah zelo živahno. S kolodvora se vračajo na svoja mesta častniki in mornarji, ki so bili na dopustu. Istočasno pa atlantsko brodovje vkrcava municijo in hrano. Častniki pravijo, da bodo natovorili na te vojne ladje hrano in municijo, da jim bo zadostovala za 60 dni ne da bi se povrnili po nov material in hrano. Hrana in municija bosta natovorjeni še danes, ni pa znano, če bodo te ladje zapustile takoj Brest in se podale na odprto morje. Tudi ni znano, na katerih mestih bodo te ladje stale v pripravljenosti.*

Vojaške priprave so sedaj končane in je pripravljena mornarica, letalstvo, kakor suhozemna vojska za primer, če bi bila češkoslovaška republika napadena. Polslužbeno se poroča, da so mnogi vojaški ukrepi za sedaj končani in da so bili poklicani zadnji rezervisti za Maginotovo črto, ki leži ob francosko-nemški meji. Sinoči je imela Francija 1,200.000 vojakov pod orožjem, ki so popolnoma pripravljeni na vsako presenečenje.

Komunistična stranka, ki je združena s francosko ljudsko fronto in ima 73 poslancev v parlamentu, pozivlja vse demokratične države, naj manifestirajo z združeno močjo proti vsakemu napadalcu. V pozivu na politične stranke se pravi, da Hitler ne prikriva svoje agresivnosti proti češkoslovaški republiki. Če bi Nemčija napadla Češko, bi moglo to privesti do nove svetovne vojne.

Zasedanje sveta DN v času največje napetosti

Zunanji ministri vseh držav so odložili napovedani odhod v Ženevo

Ženeva, 9. septembra. AA. (Reuter) Češkoslovaško vprašanje meče temno senco na današnjo otvoritev zasedanja sveta Zveze narodov. V Ženevi menijo, da bo treba počakati precej časa, da se bo položaj zjasnil. V Ženevi prevladuje prevladuje prepričanje, da se svet ZN še nikdar ni sestal v mučnejšem ozračju kot pa tokrat.

Ko je glavni tajnik Avenol zbral vodilne uradnike Zveze narodov, jim je rekel, da bo sedanje zasedanje sveta Zveze najvažnejše v zgodovini ženevske ustanove in da bo življenjskega pomena za ves svet in za mir.

Vendar pa v Ženevi mirno gledajo na razvoj položaja, dasi so v Londonu prepričani, da se bo vse mirno uredilo. Poseben pomen pa pripisujejo sestankom, ki se bodo v Ženevi vršili med angleškim in francoskim zunanjim ministrom. Sodeč po trenutnem položaju pa je izključeno, da bi se ti sestanki lahko začeli pred 13. septembrom.

Pariz, 9. septembra. AA. (Reuter) Uradno objavljajo, da zunanji minister Bonnet še ni nič sklepal o tem, kdaj misli odpotovati v Ženevo. Ker pa so angleški zunanji minister lord Halifax, poljski zunanji minister Beck in belgijski predsednik vlade in zunanji minister Spaak že odložili svoj odhod v Ženevo, je verjetno, da tudi Bonnet nocoj ne bo odpotoval v Ženevo.

Italija se drži ob strani

Uradno pa izraža svo o soglasnost s Henleinovimi zahtevami

Rim, 9. septembra. AA. (Stefani.) »Informazione diplomatica« objavlja v svoji današnji številki članek, v katerem pravi med drugim:

Rimski odgovorni krogi popolnoma mirno in hladnokrvno, vendar pa zelo pozorno spremljajo razvoj spora med sudetsko-nemško stranko, ki ima za seboj 3 in pol milijona Nemcev v ČSR, in praško vlado.

Stališče Italije je popolnoma v skladu z osjo Rim—Berlin in se italijanska politika popolnoma postavlja v korist zahtevam, ki jih je Henlein navedel v 8 karlovarskih točkah in v katerih je zahteval teritorialno avtonomijo za manjšine, pri tem pa ni nikdar rekel, da ne bi hotel ostati v okviru ČSR. Henlein torej ni šel tako daleč, da bi zahteval popolno odcepitev Nemcev od države, kateri načeluje dr. Beneš.

To radikalno rešitev spora pa so priporočali v zadnjem času tudi tako vplivni listi kakor sta »Times« in »La Republique«.

Stališče Italije v sudetskem vprašanju je bilo določeno v teku razgovorov, ki jih je imel vodja in državni kancler Hitler med svojim obiskom v Rimu z Mussolinijem. Italija ni vpoklicala nobenega letnika pod zastavo in tudi ni izdala nobenih drugih vojaških odredb. To pa ni storila samo zaradi tega, ker meni, da bi bil sporazum mogoč, če se odstranijo vse tiste odredbe, ki slone na vojaških nagibih, drugič pa zato, ker ji njena notranja ureditev dopušča, da je zmeraj na vse pripravljena.

Krvave bitke ob Ebru

Hendaye, 9. sept. o. Ves dan so trajali divji boji na bojišču Ebro, ki so se zavlekli pozno v noč. Frankove čete so poskušale uničiti vladne obrambne črte. Boji so se vršili z noži in je treba reči, da so bili ti boji najbolj krvavi, kar jih je bilo na tem delu bojišča. Francove čete so napadale severno od Corbera Gandesi in višinski poti Mora de Ebro Najprej so poskušale te čete zavzeti vznožje hribovja Fatarella. Ob višinski poti pa so hoteli pregnati miličnike s hriba Sierra de Caballos, ki je 800 m visok. Dan za dnem pa prihajajo na nacionalistični strani nove čete iz pirenejskega bojišča in iz sredozemskega bojišča, da ojačijo napad. Francovi poveljniki so pričeli z novo taktiko in napadajo sunek za sunkom, da bi osvojili vladne postojanke. Nad 150 bombnikov bombardira vladne postojanke in obstreljuje skupine vojakov na Sierri Caballos, kjer hočejo Francove čete odrezati vladne čete, ki se nahajajo izza hriba Sierra de Pandols. Na severu Cordere so vladne čete zavzele hrib 467 s hudimi izgubami. Nad 100 poljskih topov obstreljuje na 2 km dolgi bojni črti, da je vse bojišče popolnoma razkopano od eksplozij granat, ki padajo med vladne utrdbe. Trikrat zaporedoma so napadale Francove čete, preden jim je uspelo potisniti miličnike nazaj. Republikanci so branili te napade s strojnicami in topovi, a končni napad niso mogli vzdržati ter so bili prisiljeni na umik. Proti večeru pa je pričelo deževati in so Francove čete popustile z napadi, kar je pripomoglo vladnim četam za kratek počitek in zopetno organiziranje njihovih čet za nadaljnje napade.

Hankov, 9. sept. o. Kitajske oblasti potrjujejo, da so japonske čete, ki prodirajo ob reki Jangceu, prispele na daljavo 130 km pred začasno kitajsko prestolnico Hankov. Nadalje se poroča, da so čete, ki prodirajo v južnovzhodnem delu pokrajine Konan, prispele 130 km proč od železnice Peking—Hankov, ki teče severno od Hankova.

Belgrad, 8. septembra. AA. Predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je nocoj odpotoval v družbi ministrov dr. Spaha, Kujundžiča, dr. Kreka in Magaraševiča z brzim vlakom v Sarajevo.

Zopet nesreča na Drenovem griču

Ljubljana, 9. septembra.

Izredno lep in sončen Mali šmaren je izvabil ogromno množico ljudi na izlete v okolico in na hribe. Cenijo, da je včeraj zapustilo Ljubljano do 30.000 Ljubljančanov in Ljubljančank. Mesto samo je včeraj popoldne tako rekoč popolnoma izumrlo, le tam na velesejmu je bil velikanski naval občinstva. Ni bilo nikjer večjih incidentov in konfliktov. Drenov grič je med avtomobilisti, motociklisti in kolesarji znan zaradi velikih prometnih nesreč. Pred dobrimi 14 dnevi se je na križišču državne ceste in železnice pripetila prav huda nesreča. Železniška uprava je uvidela naposled potrebo, da se tam postavi zapornica. Včeraj pa je bila tam nova nesreča.

Trgovec z delikatesami Fran Kham, ki ima svojo trgovino na Kongresnem trgu, je snoči okoli 23.26 telefonično javil ljubljanski reševalni postaji, da se je na Drenovem griču hudo ponesrečil zasebni uradnik Oton Gagel, zaposlen pri tvrdki s kolesi in šivalnimi stroji Ignaciju Voku v Tavčarjevi ulici. Reševalni avto ga je kmalu nato nezavestnega pripeljal v ljubljansko splošno bolnišnico. Gagel se je vozil od Vrhnike proti Ljubljani. Na Drenovem griču pa je zavozil v železniško zapornico z motornim kolesom. Na mestu je obležal s hudimi notranjimi in zunanjimi poškodbami.

Drobne vesti

Tokio, 9. septembra. AA. (DNB) Po vesteh iz Kjujanga so Kitajci v pokrajini med Kjujangom in Načangom zbrali 20 divizij, ki jim poveljuje general Jakiši. Pri Tajinu so Kitajci zgradili tri obrambne pasove. Včeraj so Kitajci izvršili več protinapadov pa so jih Japonci odbiti.

London, 9. septembra. AA. (Stefani) Sovjetski veleposlanik je včeraj obiskal predsednika odbora za nevmešavanje Plymoutha in mu sporočil, da sovjetska vlada ne misli pristati na nobeno popuščanje vladi v Burgosu. Zato ne more pristati na njegov predlog, da naj tajnik odbora za nevmešavanje odide v Barcelono in v Burgos, kjer bi lahko na licu mesta obravnaval angleški načrt. Sovjetska vlada predlaga, da naj vladi v Burgosu in v Barceloni pošljeta svoje zastopnike v London, če hočeta podrobneje proučiti angleški načrt.

London, 9. septembra. AA. Stefani: »Evening News« piše, da so na svojem sestanku pri Chamberlainu ministri razpravljali o zahtevi delavske stranke, da naj se takoj skliče parlament, kjer naj vlada še bolj jasno s posebno izjavo poudari svoje stališče o Češkoslovaški.

Newyork, 9. septembra. AA. (Stefani.) Tukajšnje časopisje piše, da se bo Mussolini v svojem govoru, ki ga bo v kratkem imel, v glavnem dotaknil evropske krize in judovskega vprašanja. Ta napovedani Mussolinijev govor pričakujejo po vsem svetu z velikim zanimanjem in nestrpnostjo.

Praga, 9. septembra AA. (Havas.) Češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta bo odpotoval v nedeljo v Ženevo, da se udeleži zasedanja sveta Zveza narodov.

Pariz, 9. septembra. AA. Havas: Včeraj ob 17.25 je z letalom dopotoval v Le Bourget Lindberg s svojo soprogo. Prišel je iz Prage.

Vesti 9. septembra

Pogajanja med Sovjetsko Rusijo in Japonsko za sestavo komisije, ki bi potegnila točno mejo pri Čangkufengu, ugodno potekajo. Japonski uradni krogi trdijo, da bosta potrebna kvečjemu še dva razgovora med poslanikom Sigemicom in Litvinovim.

Glede zaščite angleških interesov v Šanghaju se nikakor ne moreta sporazumeti Japonska in Anglija. Angleški veleposlanik v Tokiu se je ponovno sestal z zunanjim ministrom Ugakijem, vendar pa ta sestanek ni rodil nobenega uspeha.

Veliki fašistični svet se bo 1. oktobra zbral v Beneški palači. Na dnevnem redu bodo razprave o plemenskem vprašanju, o političnem položaju in o korporativni zbornici.

Angleški zunanji minister lord Halifax ne bo odpotoval v Ženevo na zasedanje Sveta Zveze narodov, temveč bo ostal v Londonu zaradi napetosti v Srednji Evropi. Ostal bo v stalnih stikih s Chamberlainom in drugimi ministri.

Za generalnega guvernerja italijanske Vzhodne Afrike je Mussolini imenoval maršala Grazianija, bivšega abesinskega podkralja.

V Geronu v rdeči Španiji se je zaletel neki potniški vlak v bencinski tank. Vlak se je vnel ter je zgorelo 17 ljudi, 20 pa jih je bilo hudo opečenih. Baje je bil vlak francoski in tudi vlakovodja Francoz.

15 letne dečke pošiljajo na bojišče v rdeči Španiji. Med zadnjimi ujetniki, ki so jih ujele Francove čete ob Ebru, so nekaj takih fantičkov iztaknili.

Begunci iz republikanske Španije pripovedujejo, da miličniki ropajo vse vasi za bojno črto. Oblasti so sicer razglasile, da bodo s smrtjo kaznovale vsak rop, toda nedisciplinira nost vojaštva je tolika, da vse grožnje ne zaležejo nič.

V Londonu je bil včeraj operiran znani učenjak profesor Freud, [illegible]. Operacijo je izvršil neki dunajski profesor, ki se je nalašč za to pripeljal z letalom v London.

Velik telovadni nastop članov hitlerjevskih oddelkov so priredili v Nürnbergu. Več kot 15.000 telovadcev je nastopilo. Za zaključek so vsi telovadci defilirali mimo Hitlerja.

Neko švicarsko letalo je treščilo na tla v Kantonu Turgau. Pilot se je ubil.

Pristaniški delavci v Marseillu so sprejeli od ministra za javna dela ponujane delovne pogoje ter prenehali s stavko. Verjetno je, da se je sporazum dosegel tudi pod vplivom evropske napetosti in vojaških ukrepov francoske vlade.

Bivši španski prestolonaslednik grof Cavadonga se je ubil pri avtomobilski nesreči v Floridi. Po želji njegove matere ga bodo tudi tamkaj pokopali.

Šest poljskih letal je priletelo na Finsko, da se bo udeležilo krožnega poleta okrog baltiških držav. Finci so poljske goste prisrčno sprejeli.

Številni Judje, ki so se svojčas izselili iz Poljske v Palestino, so se začeli vračati spet na Poljsko. Obenem je ponehalo tudi vsako judovsko izseljevanje v druge države. Tako se Poljakom ne bo izpolnila želja, da bi svoje judovsko vprašanje rešili s tem, da bi polagoma na miren način odpravili Jude v Palestino.

Trgovinska izmenjava med Združenimi državami in Mehiko je pretekli mesec padla za polovico svoje vrednosti. Mehikanci so kupili v Združenih državah le za tri milijone dolarjev blaga. Zanimivo pa je, da se je močno povečala trgovinska izmenjava med Nemčijo in Mehiko.

Na včerajšnjem dnevu nacionalnosocialističnega kongresa v Nürnbergu je vodja nemškega tiska, Dietrich, govoril o delavnosti nemškega tiska. Minister Frank je razlagal uspehe nemške zakonodaje, a dr. Tot je poročal o nemških cestah. Vsem tem zborovanjem je prisostvoval Hitler.

Vse Arabce, ki kakorkoli podpirajo teroriste, angleške oblasti strogo kaznujejo. Za manjše prestopke naložijo vsej vasi večjo denarno globo, za večje zločine pa poženejo v zrak hiše uglednejših Arabcev. Kljub temu pa teroristični val ne pojenjuje, temveč se še stopnjuje.

Konec tega meseca bo oddelek angleške sredozemske mornarice, ki ima oporišče na Malti, obiskal romunska črnomorska pristanišča. Najprej bodo te ladje obiskale Constanzo.

Litva bo proslavila 20 letnico svoje neodvisnosti. Velike in obsežne amnestije bodo deležni med drugimi tudi vsi Nemci, ki so bili aretirani lani zaradi neredov ob prihodu dveh nemških bojnih ladij v pristanišče v Klajpedi.

Tudi poljski zunanji minister Beck ne bo odpotoval v Ženevo, ker je potrebna njegova prisotnost v Varšavi zaradi nejasnega položaja v Evropi.

O skorajšnji odstavitvi maršala Blücherja kot poveljnika sibirske ruske vojske pišejo obširno japonski časopisi. Pristavljajo, da bi bil potem Blücher imenovan za poveljnika nad vojaškimi okrožji v Beli Rusiji. Njegovo mesto v Sibiriji pa bi zavzel namestnik komisarja za narodno obrambo.

Svet ljudskih komisarjev v Moskvi je odstavil Litvinovega pomočnika Stomonjakovega, ki je načeloval oddelku za Daljni vzhod. Uradno pa tega niso z ničemer obrazložili.

Več primerov otroške paralize so ugotovili v Bruslju. Vsi oboleli otroci so umrli.

Več madžarskih parlamentarcev je odpotovalo na kongres v Nürnberg. Med njimi sta bivši predsednik vlade Daranyi ter predsednik narodne stranke Tasnart.

Spored nocojšnjega koncerta moškega zbora Binički iz Leskovca. Koncert se začne točno ob 20 in se vrši v veliki Filharmonični dvorani. Spored ima tri dele. V prvem delu bodo izvajani naslednji zbori: Milojević: Na vrelu bratstva, Krstić: Legoh da spavam, Binički: Jesen stiže i čuješ dušu. V drugem delu koncerta so dela hrvatskih in slovenskega avtorja. Od Lhotke poje zbor Banda udarala, od Gotovca: Oj more duboko in Oj Marjana!, ter Adamičev zbor Bog daj! Tretji del koncertnega nastopa je posvečen narodni pesmi iz Južne Srbije, in sicer bo zbor pel najprej dve narodni iz Leskovca, nato tri narodne iz Šarplanine, vse te pesmi je priredil za koncert dirigent zbora g. Stanko Vilićić, dalje je na sporedu narodna iz Velesa: Meri Tomče, ki jo je priredil Šijački, in k sklepu odlomek iz prvega Mokranjčevega Rukoveta. Kakor omenjeno, je to moški zbor, ki uživa v Južni Srbiji dober sloves, koncert bo drevi ob 20 v veliki Filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

Naš nov drobiž so začeli kovati

„Novi kovanci bodo med najlepšimi v Evropi"

Belgrad, 9. septembra.

V sredo so na svečan način spustili v obrat državno kovnico za izdelovanje kovinastega denarja. Ta kovnica je prvi zavod za izdelovanje denarja Narodne banke.

Kovnico je izročil obratu predsednik vlade dr. Milan Stojadinovič. Pred pogonom nove moderne kovnice je bil svečan verski obred. Temu obredu je prisostvoval kraljev zastopnik polkovnik Ljubomir Poleksič, predsednik ministrskega sveta dr. Milan Stojadinovič s soprogo, ministri dr. Letica, Simonovič, Kujundjič, Stankovič, Cvrkič, Novakovič, dr. Krek, Kabalin in dr. Bujič ter minister na razpoloženju Djura Jankovič, poleg njih pa najuglednejši predstavniki našega političnega in gospodarskega življenja.

Novi petdesetaki in dvajsetaki bodo manjši

Drugi podguverner Narodne banke Milorad Zebič je v svojem govoru ob otvoritvi nove jugoslovanske državne kovnice dejal med drugim:

V kraljevini Jugoslaviji smo po zedinjenju skovali iz srebra in drugih zlitin denarja za 1200 milijonov din nominala, večino v tujih kovnicah, delno pa pri nas doma. Ker se je kovanje vršilo v raznih razdobjih in brez sistema, tudi denar s svojo neprimerno velikostjo in težo ter premajhno različnostjo ne ustreza zahtevam po lahkem in varnem rokovanju, zato se je pokazala potreba, da ga vzamemo iz prometa. Zakon z dne 31. julija t. l. je odredil, da vzamemo ves denar iz prometa in ga nadomestimo s primernejšim kovinskim drobižem. Novi petdesetaki in dvajsetaki bodo manjši in lažji, imeli bodo pa večjo čistino, ker bo v njih 75% srebra (doslej 50%); desetaki bodo iz čistega nikla, ostali drobiž pa iz zlitine. Tako bomo v kratkem dobili nove srebrne petdesetake in dvajsetake, niklaste desetake in novce po 2, 1, pol in četrt dinarja iz zelo dobre zlitine aluminija in brona. Denar bo eden najlepših v Evropi. Stalna možnost prekovanja v naši kovnici nam bo dala priložnost, da poškodovane in obrabljene kovance vzamemo iz prometa in prekujemo, tako da bomo imeli takšen kovinski drobiž, ki je na višku sedanjega časa in v ugled naše države.

Govor fin. ministra dr. Letice

Nato je govoril finančni minister Letica. V svojem govoru je izvajal:

Zgraditev kovnice za kovanje denarja je eden iz cele vrste ukrepov, ki jih je izvedla kraljevska vlada zadnja tri leta, da naš narod popolnoma emancipira od vsega, kar lahko doma sami izdelamo. Danes moremo iz lastnih surovin in iz polizdelkov, iz lastnega bakra, zlata, srebra in aluminija kovati svoj lastni denar. Po sklenitvi pogodbe z Narodno banko smo takoj poskrbeli za zakonsko podlago za kovanje novega denarja. V ta namen smo lani izdali zakon o tem, da se vzame iz prometa stari in nakuje nov denar. Ta zakon določa, da se postopno vzamejo iz prometa srebrni in drugi kovinski kovanci. Namesto njih bomo pa izdali nov srebrni in drugi kovinski denar, kovan v novi kovnici. S sodelovanjem Narodne banke smo storili vse potrebno, da bo novi denar ustrezal potrebam prometa in smo glede vseh podrobnosti izdali določila o kovanju denarja. Glede oblike, teže, čistine itd. je vse storjeno, da bo naši novi denar pokazal napredek.

Razen kovanega denarja bo naša kovnica kovala tudi kolajne in pozneje tudi odlikovanja, ki smo jih doslej izključno naročali in drago plačevali v tujini. Po svojem delovanju bo naša kovnica tako na višku časa, da bo lahko ustrezala še tako razvajenim zahtevam ni da bo lahko kovala denr tudi za druge države na bližnjem vzhodu.

Na podlagi čl. 285 finančnega zakona za leto 1924-25 smo izdali kovinski denar po 50 par, po 1 din in 2 din. To se je zgodilo po nalogu takratnega finančnega ministra in sedanjega predsednika vlade dr. Milana Stojadinoviča. Ta denar so kovali v Belgiji in v Franciji. V tem času smo izdali tudi svoje prve zlatnike po 20 din v znesku 1 milijona din, s sliko pokojnega kralja Aleksandra. Sedanji naš denar po 50, 20 in 10 din se je koval na podlagi zakon z dne 28. novembra 1931 in 14. avgusta 1932 v višini ene milijarde din. Ko je prišel ta denar v promet, smo vzeli iz prometa bankovce po 10 din. Tako imamo danes nakovati denarja v nominalnem znesku 1212 milijonov din, pri čemer so všteti tudi novci po 25 par.

Minister je nato izrekel priznanje Narodni banki za uspešno izvršeno delo, nato pa je dejal: Naša državna kovnica začenja delovati. Nato je predsednik vlade dr. Milan Stojadinovič dal znak za pogon strojev in rekel: Naj deluje srečno in blagoslovljeno.

Nova kovnica je tehnično na višku tako po svoji zmogljivosti, kakor po kakovosti svojih izdelkov in bo mogla ustreči ne samo zahtevam naše države, temveč bo lahko kovala denar za naše bližnje in daljne sosede.

Solunski bojevniki iz Francije na poti skozi Ljubljano

Ljubljana, 9. septembra.

Včeraj dopoldne so prišli s posebnim vlakom iz Podbrda v Boh. Bistrico delegati francoskih bojevnikov s solunske fronte, ki potujejo skozi našo državo, da obiščejo postojanke, kjer so se pred 20 leti borili na solunski fronti Na bistriški postaji so jim priredili prisrčen sprejem. Tam jih je čakal zastopnik Udruženja rezervnih oficirjev in bojevnikov, zastopnik dobrovoljcev in invalidov, bistriški župan pa jim je izrekel prisrčno dobrodošlico. Za sprejem se je zahvalil g. general de Chanterac, nato pa so se gostje odpeljali na Bled, kjer so jim priredili v Park hotelu in v Toplicah kosilo. Gostje so bili silno navdušeni nad lepoto Bleda in le neradi so se takoj popoldne odpeljali na Lesce, odkoder jih je posebni Putnikov vlak pripeljal okrog pol petih v Ljubljano.

Tukaj jih je čakala ogromna množica ljudstva, ki se je zbrala na peronu skupaj s častno četo vojaštva, vojaško godbo in močnim zborom častnikov. S strani oblasti so se udeležili sprejema g. inspektor **dr. Sušnik** v zastopstvu g. bana, g. francoski konzul **Rémérand**, zastopnik mestne občine g. dr. **Mole**, divizijski general g. **Lukič**, zastopniki rezervnih častnikov, jugoslovanskih dobrovoljcev in invalidov, dalje predstavnik Francoskega instituta g. prof. **Jaklič** in še mnogi drugi.

Goste je najprej pozdravil zastopnik Zdr. rez. oficirjev inž. Bevc, nato predsednik sekcije ljubljanskih dobrovoljcev prof. Jeras, za njim sta govorila še načelnik dr. Sušnik in dr. Mole, potem pa jim je izrekel dobrodošlico g. konzul Rémérand. Za vse pozdrave se je zahvalil predsednik organizacije »Poilus d'Orient« g. general de Chanterac, ki se je v zanositih besedah spominjal vseh zvez, ki že od Napoleonovih časov vežejo Francoze in Jugoslovane, junaštev naše in francoske vojske na solunski fronti in poudarjal, da so še danes potrebni morda bolj kot kdaj prej prisrčni stiki med obema državama.. Zaključil je z vzklikom Nj. Vel. kralju Petru II. in Jugoslaviji.

Občinstvo je bojevnike prej in potlej navdušeno pozdravljalo. Po govorih se je razvil od kolodvora po mestu lep sprevod, ki mu je šla na čelu vojaška godba, in krenil pred spomenik Ilirije, kjer so bojevniki položili na grob francoskega neznanega vojaka krasen lavorov venec. Prav tak venec so potem položili tudi pred spomenik kralja Petra I. Osvoboditelja, nato pa so odšli večerjat v kolodvorsko restavracijo in k Mikliču, ob 20 pa so nadaljevali z brzovlakom svojo pot proti Zagrebu.

Nova občinska cesta Sv. Barbara-Sp. Duplek odprta

Maribor, 8. septembra.

Kolikega pomena so občinske samouprave in modri pa pošteni ljudje pri vodstvu naših podeželskih občin, je bilo danes popoldne pri Sv. Barbari v občini Korena ponovno izpričano. Ob prisotnosti zastopnikov državnih in samoupravnih oblasti, občinskih očetov domače občine in številnih občanov je bila odprta nova občinska cesta, ki je bila zgrajena predvsem s sredstvi domače občine in s pomočjo požrtvovalnosti občinskih mož ter občanov. Kako zna naše ljudstvo ceniti uspehe svojega lastnega dela, je bil pokazano s tem, da so odprtje nove ceste združili z lepo in prisrčno slovesnostjo.

Popoldne ob pol treh so se pri prenovljeni kapelici ob novi občinski cesti zbrali stari in mladi občani, ljudskošolski otroci z učiteljstvom, ves občinski svet z županom Flajnihom na čelu ter požrtvovalni in za dobro svojih župljanov vneti dušni pastir, vlč. gospod župnik J. Potočnik. Takoj pri prihodu odličnih gostov iz Maribora je spregovoril domači župan g. Flajnih in prisrčno pozdravil gospoda okrajnega glavarja dr. Janka Šiško s soprogo, gospoda stolnega župnika in kanonika msgr. M. Umeka, načelnika okrajnega cestnega odbora g. Fr. Žebota s soprogo, inženirja cestnega odbora, ki sta sodelovala pri gradnji občinske ceste g. inž. Šoberla in Strgarška, ostale goste iz Maribora in vse občane, ki so se zbrali k slovesni otvoritvi ceste, ki je sad trudov in naporov ter žrtev vseh občanov. Šolski otroci so nato zapeli državno himno, dve deklici pa sta nato spregovorili pozdrave gospodu okrajnemu glavarju in g. stolnemu župniku ter vsakemu izročili lep šopek. Domači gospod župnik je potem opisal dolgoletno delo za novo občinsko cesto, za katero je bil treba žrtvovati nad 300.000 din, dar je kljub podpori cestnega odbora in banske uprave za podeželsko občino velika vsota.

Nato je stolni kanonik msgr. g. M. Umek opravil blagoslovitvene obrede, s katerimi je blagoslovil novo cesto in prenovljeno kapelico. Sledile so slovesne večernice, pri katerih je ubrano prepeval domači cerkveni pevski zbor, nakar je načelnik okrajnega cestnega odbora in mariborski podžupan g. Fr. Žebot s kratkim nagovorom, v katerem se je spomnil našega vladarja Nj. Vel. kralja Petra II., proglasil novo cesto za odprto.

Po dovršenih slovesnostih je g. župnik povabil goste in domače občinske može na zakusko, na kateri je kot prvi spregovoril župan g. Flajnik ter g. Fr. Zebotu sporočil, da ga je občina Korena za njegove zasluge imenovala za častnega občana ter mu izročil okusno izdelano diplomo. Nato sta spregovorila še g. Fr. Žebot, ki se je s toplimi besedami zahvalil za odlikovanje ter ponovno častital občanom in občinskim možem k uspešnemu in složnemu delu, ki rodi bogate sadove, in g. župnik, ki se je ponovno zahvaljeval gostom za obisk lepe domače slovesnosti.

Luč na cesto Škofja Loka - kolodvor!

Škofja Loka, 9. septembra.

Že lansko leto je bilo na nekem sestanku JRZ govora o tem, da bi bilo treba nujno razsvetliti vso cesto od Škofje Loke do kolodvora. Ta cesta je gotovo ena najbolj prometnih na Gorenjskem. Velik promet pa povzroča tudi veliko prahu ali blata, tako da se človek nima kam ogniti. Sedaj si pa predstavljajte tujca, ki se pripelje z brzim vlakom, h kateremu ponoči ne pelje noben avtobus. Tujce tava v temi in blatu ali prahu cele 3 km daleč v mesto, tako da pride vanj ves ponesnažen. Mislimo, da se bo vsak boljši tujec drugič že od daleč ognil našemu mestu ter da bo v bodoče raje izbral kak drug kraj za svoje počitnice. Če hoče Škofja Loka postati res upoštevano letovišče, bo morala že v tem smislu nekaj ukreniti.

Pa še drug nadvse važen vzrok je, ki nujno kliče za razsvetljavo te ceste. Ta cesta namreč ponoči ni povsem varna. Ne trdimo sicer, da bi se bilo treba bati kakega razbojniškega napada. Ne, tisto ne. Za ženske ta cesta ni povsem varna. Že neštetokrat se je zgodilo, da je moralo kako dekle pošteno teči, če se je hotelo rešiti pred nesrammimi moškimi. Posebno pa je ta stvar postala aktualna v zadnjih letih, ko se vračajo mlada dekleta ponoči z dela domov. Deležna so bila že večkrat kaj neljubega nadlegovanja s strani raznih »smrkavcev«. Sedaj sta na tej cesti montirani samo dve svetilki. Nujno pa bi bilo, da se montirajo še sledeče luči: Ena med Štemarji in Šifrerjem, druga pred hišo g. Paulusa, tretja pred gostilno »pri Lovrencu«, četrta in peta na vsakem koncu mostu, šesta na odcepišču ceste v Kranj, sedma pri hišah v Starem dvoru, nato pa še dve ali tri svetilke do kolodvora. Na ta način bi bila cesta vsaj za silo razsvetljena. Upamo, da bodo odgovorni činitelji uvideli nujnost te razsvetljave.

Milijonske kupčije s hišami in parcelami

Ljubljana, 9. sept.

Ljubljanska zemljiška knjiga zaznamuje za avgust prav zanimive in velike kupčije s hišami in parcelami v mestu in okolici. Promet z realitetami je bil meseca avgusta prav znaten in presega 50 milijonov dinarjev. Od večjih kupčij naj zaznamujemo le najvažnejše.

Zavarovalni ravnatelj Zvonko Žolgar je kupil od soproge arhitekta ge. Suzane Ledl parc. 47/2 k. o. Kapucinsko predmestje v izmeri 537 m² za 93.975 din.

Slaščičarja Mira Pelicon in Adolf Pelicon sta kupila v Wolfovi ulici hišo št. 10, vpisano v zemljiški knjigi pod vl. št. 81 k. o. Kapucinsko predmestje, za 1,500.000 din. Lastnica je bila doslej ga. Teja Lušinova roj. Prelog, vdova po lesnem borznem senzalu in vojnem dobrovoljcu Lušinu, ki se je 15. julija 1936 ponesrečil pri strašni aeroplanski nesreči v Spodnji Hrušici. Kot prvi lastnik te hiše je vpisan leta 1872 v zemljiški knjigi znani svečar in mešičar Oroslav (Georg) Dolenc. Leta 1872 je to hišo podedoval sin pok. ravnatelj Obrtne banke Ciril Dolenc. Od njega pa je leta 1930 kupila to hišo Teja Lušinova.

Uradni naslovi nekaterih naših javnih korporacij postajajo pa sedaj sila spakedrani. Slovenski odvetniki so se pod Avstrijo hudo in z največjimi napori borili za čistost slovenščine in za slovenski jezik sploh. Sedaj so pa prav odvetniki tisti, ki se ne zavzemajo več tako za pristnost in čistost našega jezika. Naši železničarji so si znali priboriti upoštevanja vredno mesto našemu jeziku, toda odvetniki tega niso znali. Tako beremo v zemljiški knjigi »Advokatska in Notarska komora«. Penzijski ford te korporacije je kupil od Kmetske posojilnice za ljubljansko okolico parc. vl. št. 30/18 k. o. Kapucinsko predmetje v izmeri 525 m² za 472.000 din. Kvadratni meter je stal prav 900 din, tako visoke cene že kmalu ni dosegel svet v mestu, le pred leti je bila neka parcela prodana ob Aleksandrovi cesti po 1000 din za kvadratni meter. Na tej parceli, ki leži ob Cigaletovi ulici, med bišo Zedinjene zavarovalnice in sedaj v gradnji se nahajajočo hišo veletvrke »Salus«, so že začeli graditi za ta pokojninski zaklad novo hišo.

Znana »kovter-fabrika« je dobila novega lastnika. Hiša št. 23 leži na vogalu Kolodvorske c. in Komenskega ul. nasproti sanatorija »Emona«. V tej hiši je imela tvrdka Hudovernig svojo izdelovalnico posteljnih odej. Tvrdka je daleč naokrog slovela in je pred vojno imela mnogo odjemalcev tam v Vojvodini in Sremu. Leta 1928 je to hišo kupila Delniška tiskarna, od nje pa kranjski tovarnar Makso Fock in kranjski odvetnik dr. Beno Sabothy. Ta dva pa sta sedaj to hišo prodala reg. zadr. z o. z. v Ljubljani »Lastni dom« za 1,520.000 din.

Električna zadruga v Spodnji Šiški je prodala Vincencijevi konferenci sv. Frančiška v Sp. Šiški zemljišče vl. št. 713 k. o. Sp. Šiška za 200.000 din. Štrukelj Marija roj. Vesel je prodala zvaničniku Franu Kovačiču hišo št. 102 v Koseznh z vrtom za 70.000 din. Železniški upokojenec Franc Laznik je prodal banovinskemu uslužbencu Petru Zamanu hišo pod vl. št. 592 k. o. Zg. Šiška za 140.000 din. O nadaljnjih kupčijah bomo poročali še prihodnjič.

Smola upokojencev v „Monte Carlu"

Za vžigalice so igrali, pa so jim vzeli karte

Ljubljana, 9. septembra.

Edina zabava ljubljanskih kronskih upokojencev, ki žive, kot je znano, v prav bednih razmerah, je bilo vsakdanje kvartanje v Tivoliju. Tam so se v poletnih dneh zbirali na prostoru, ki je znan vsem Ljubljančanom pod imenom »Monte Carlo«. To je oni prostor v Tivoliju, ki je bil v poletnih dneh vedno najbolj živahen in poln obiskovalcev. Kronski upokojenci, ki se jim je od časa do časa pridružil še kak drug igralec, so ta prostor nekako okupirali zase in si ščasoma pridobili na njem domovinsko pravico. Za poletne dni si res niso mogli izbrati prijetnejšega prostora, a hudo je bilo pozimi, ko se niso mogli kje zbirati.

Gospod župan pa je imel uvidevnost tudi zanje in jim je v svoji dobrosrčnosti dovolil, da so se pozimi in v deževnih dneh zbirali v prazni stavbi pri ribniku v Tivoliju, kjer so si uredili še dokaj udobne klubske prostore. Tam so potem vse dni metali »pildke« in vsak jim je privoščil to malo zabavo in edino razvedrilo, ki so ga imeli. V svojem klubu so bili popolnoma samostojni in nemoteni.

Pred kratkim pa so ti revčki doživeli »dies ater«, svoj črni dan, ki je zanje velik udarec. Bilo je namreč takole: Ko so se stare karte obrabile toliko, da niso bile več za rabo, je bilo treba priti do novih, toda kako, ko so pa zaradi carine tako drage, upokojenci pa dostikrat še za najnujnejše potrebe nimajo denarja? Iz zadrege so se rešiti tako, da jim je najbrž nekdo pod roko preskrbel nežigosane karte, ki so bile znatno cenejše, in spet so lahko igrali za vžigalice — deset vžigalic je bilo dinar — nemoteno po cele dneve.

Toda zlobnost nikomur ne prizanese in usmiljenja ni imela tudi do teh revežev. Ko je nekdo izvedel, da igrajo z nežigosanimi kartami, mu zlobna žilica ni toliko časa dala miru, da je šel in naznanil to stvar finančarjem. In bilo je ravno po prvem v tem mesecu, ko so se nekega dne nenadoma pojavili v »Monte Carlu« finančarji, ki so zaplenili karte in pobrali tudi ves denar, ki so ga prav v teh dneh ubožčki morda še imeli sem in tja po kakšnega kovača. Saj več kot toliko itak niso nikdar premogli.

Pomagal ni noben izgovor, kajti oblast je oblast, in reveži so zdaj vsi obupani. Zdaj so še ob to malo veselje in zabavo, ki so jo edino imeli v svojem bednem življenju.

Andrew Smith: Bil sem delavec v Sovjetski Rusiji

82

»Naš položaj je zelo podoben položaju v Habarovsku, toda večina naših vojakov je še bolj nezadovoljnih in bolj revolucionarnih. Za to je veliko razlogov. Dosti naših ljudi je z deželo. Ti dobro vedo, kaj se godi med ljudstvom. V srcih jih boli razlastitev zemlje, katere žrtve so bili, glad, ki ga trpe njihove rodbine, in odprava vseh državljanskih pravic. Razen tega nas tudi tako dobro ne hranijo kakor one v Habarovsku. Ne bom pretiraval, če rečem, da je petdeset odstotkov vseh vojakov za našo stvar. Če bi pa kaj izbruhnilo, bi bilo osemdeset odstotkov vojakov iz Aleksandrovskega z nami. V primeru vojne bi se Stalinnova diktatura na mah zrušila!«

Nato se je tovariš L... obrnil na mojo stvar.

»Mislim, da se bo tovariš Smith kaj kmalu vrnil v Združene države, kjer nam bo lahko pomagal. Na zadnjem sestanku moskovskega okrožnega strankinega odbora so se veliko razgovarjali o pismu, ki ga je Smith poslal glavnemu odboru. Razni tajniki so bili mnenja, da ga bo zelo težko nastaviti, da ne bi odšel v Ameriko. Vikukel, ki je sam ovohun, je dejal, da uživa Smith znatne simpatije med nujimi delavci in da bi vsak korak proti njemu utegnil imeti znatne posledice. Pripomnil je, da je Smith ugleden in vpliven član madžarskih, angloameriških in slovaških delavskih klubov, katerih člani ga obiskujejo na domu. Zagotavljal je, da so vsi tuji delavci za Smitha in da je vrh tega Smith tudi v stikih z ameriškim konzulom. Nazadnje je rekel:

»Smith je na tem, ad bo vse tuje kroge nahujskal proti stranki. To je zelo nevaren človek. Mislim, da bi bilo bolje, da mu omogočimo vrnitev v Združene države, kakor pa da nam dela zbrige tukaj. Naj gre vragu na roge! Tako se ga bomo vsaj rešili!«

Ta trenutek je nekdo vprašal Vikukela, če ni on, Vikukel sam, prav pred kratkim prosil dovoljenja, da bi smel iti na Češkoslovaško. Ko je priznal, se je začel hud napad z vseh strani nanj. Dolžili so ga, da je še slabši kakor Smith. To mu je zavezalo usta za ves nadaljnji večer.

Po kratkem prestanku je tovariš L... nadaljeval:

»Potem so začeli tovariša Smitha tožiti. Nastopila sta kot tožnika Gizela Heinz iz delavnice za kable, ter Santo, instruktor iz madžarskega političnega krožka. Dolžila sta ga, da seje razdor med člane krožka in da jih je hujskal proti stranki. Zahtevala sta, naj ga postavijo pod strogo disciplinsko nadzorstvo. Polkin, tajnik v A. T. E., je opozoril odbornike na odnošaje, ki jih Smith vzdržuje z ameriškim konzulom. Liberov, instruktor iz tujskega urada, je silil, naj takoj kaj ukrenejo zoper Smitha zaradi bojev, ki jih vodi proti stranki.

Toda splošno je vladalo mnenje, da je treba s Smithom ravnati previdno. Kakor z jajcem, tako so rekli dobesedno. Tovariši mu ne smejo prizadevati nič težav, zakaj posledice bi bile porazne in bi se pokazale, ko bi Smith prišel v Združene države. V primeru pa, da bi z njim ravnali dostojno, bi ga bilo moči prisiliti, da bi molčal, ko se vrne domov, zlasti da ne bi govoril o življenju tu, ki se mu zdi tako slabo. Morda bi se mu celo dalo preskrbeti lepo mesto v stranki, s čimer bi mu zavezali usta. Nazadnje so sklenili, da bodo za zdaj ravnali s teboj po kraljevsko in da ti bodo obljubili vse, kar boš hotel. Toda, tovariš Smith, če boš tem obljubam verjel, potem si izgubljen,« je dostavil L... s posebnim poudarkom.

Nato smo poslušali poročilo tovariša D..ja, ki je prihajal iz Ukrajine. Ta je pravil:

»Med ukrajinskim ljudstvom se širi močna revolucionarna agitacija, ki sega celo med tako imenovane partizane. (To so ljudje, ki so se med revolucijo bojevali proti beli vojski, ki pa niso člani komunistične stranke.) Agitacija sega tudi med boljševike. Stalinisti dobro čutijo, da visi v zraku nezadovoljstvo, a ne vedo nič, kaj naj bi storili proti temu. Opozicija v stranki raste dan za dnem. Sklenili so, da bodo v kratkem odpravili izkaznice za kruh in za moko. Toda čeprav nameravajo s to odločitvijo olajšati breme, ki leži na ubogem prebivalstvu ter mu omogočiti, da bi si lahko kupilo več kruha v zameno za domače pridelke, vendar ne bodo z njo zbrisali ljudskega odpora proti Stalinovi vladi, zakaj ljudje ne bodo nikdar pozabili preteklosti in noben uradni sklep ne bo mogel odpraviti lakote in siromaštva, ki vladata po Ukrajini.«

Na sestanku se nismo niti za trenutek izgubljali v nekoristnem govoričenju in v nabuhlih govorniških grmenjih.

Predsednik nam je sporočil, da bo osrednji odbor stranke poslal v vsako delavnico nalog, naj urede kolektivne vrtove, ki bi jih delavci obdelovali ob prostih dneh. Ta sklep so v stranki sprejeli, da bi malo pomagali pri pomanjkanju živeža, za katero so vedeli, da bo kmalu še hujše, kakor pa je bilo zdaj.

L... je na vest dejal, da ta določba ne bo izboljšala stanja, saj bodo s tem vzeli kolhozom in sovhozom tovarniške delavce, ki so hodili prej tja pomagat s prostovoljnim delom ob tako imenovanih sobotnikih.

L... nam je tudi povedal o novem povelju osrednjega odbora, ki je določalo, naj večino živeža prihranijo za Moskvo in za druga velika mesta. Cene živežu naj bi se zvišale.

Pristavil je še, da bo ta sklep rodil silno nezadovoljstvo v velikih množicah delavcev, ki prejemajo najnižje mezde.

Nato je spregovoril nekaj besedi o zunanji politiki Sovjetske Rusije in o njenem zbliževanju s Francijo. Dejal je:

»Toda Francozi niso nori! Stalin ne bo vodil za nos.«

Vsem trafikantom in neorganiziranim državnim upokojencem

V začetku oktobra vsakega leta je treba predložiti prav vsem državnim upokojencem (-kam), vdovam itd. »Prijave« zaradi prejemanja pokojnine. Ta tiskovine pa rabijo državni upokojenci tudi ob raznih drugih prilikah (spremembah števila rodbinskih članov, ob smrtnih primerih itd.). Iz teh razlogov je neobhodno potrebno, da so »Prijave« stalno na razpolago v vsakem kraju vsaj v eni trafiki.

Banovinsko društvo državnih in samoupravnih upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani — Wolfova ulica 10, je založilo to tiskovino v pravilno predpisani obliki z vsemi potrebnimi navodili. Trafikantje lahko naročijo te tiskovine z običajnim popustom. Cena 1 din za izvod.

Še neorganizirane drž. upokojence pa opozarjamo, da dobe vsi društveni člani s septembrsko številko društvenega glasila »Upokojenec« po en izvod »Prijave« zastonj. V posebnem članku se bodo obravnavala v tej številki vsa potrebna natančnejša navodila. »Upokojenec« izhaja vsak mesec in ga dobivajo vsi društveni člani brezplačno. Članarina znaša mesečno 3 din, ki se bo pa znižala na 2 din čim doseže društvo 3000 članov. Danes je vključenih že 2920 članov. Zadostuje prijava pristopa po dopisnici.

Od tu in tam

Sedem in pol milijona dinarjev posojila bo za dograditev bolnišnic v Ljubljani, Splitu, Belgradu in Nišu najel minister za socialno politiko in narodno zdravje, kakor je bilo sklenjeno na sinočnji seji ministrskega sveta. Na tej seji so ministri sklepali tudi o razdelitvi kredita 5 milijonov 937.000 din za sanacijska dela po banovinah iz kredita državnega posojila štirih milijard din. Dalje so sklenili, da se odpro novi oddelki v državnih trgovskih akademijah v Belgradu, Novem Sadu, Sarajevu in Splitu in da se poveča število kmetijskih in gospodinjskih šol ter tečajev.

Za pomočnika škofa vrhbosanske nadškofije v Sarajevu bo baje v kratkem imenovan gosp. dr. Smiljan Čekada, župnik v Bosanskem Brodu. Dr. Čekada je bil prej dalj časa urednik »Katoliškega tednika«, lista vrhbosanske nadškofije, odtod pa je odšel v Bosanski Brod za župnika.

Velik in presenetljiv uspeh ob začetku filmske sezone v Zagrebu so dosegli razni ameriški filmi, kakor se da soditi iz obširnih poročil zagrebškega tiska. Največ pozornosti med njimi je vzbudil film »Otok mrtvih duš«, ki nazorno in avtentično slika življenje kaznjencev in razmere v največji ter najslovitejši ameriški kaznilnici Alcatraz Island pri San Franciscu. Ta kaznilnica je bila vse do zadnjega zavita v skrivnostnost, saj niso oblasti dovolile nobenemu časnikarju, ne fotografu, da bi stopil vanjo. Izjemno dovoljenje je dobila Warnerjeva filmska družba, ki je na motive iz te kaznilnice izdelala dokumentarno filmsko dramo z gornjim naslovom. Film je bil deležen neomejenega odobravanja po Ameriki, Evropi in ne najmanj v Zagrebu, kjer so vsi listi polni hvale o tem uspelem delu. Nič manjšega navdušenja ni bil deležen film »Hotel Hollywood«, ki ob zgodovini nekega hotela v filmski prestolnici slika razvoj filmskega mesta, industrije, filmsko življenje in filmske ljudi take, kakršni v resnici so. Rekorden uspeh je imelo v Zagrebu tudi tretje ameriško filmsko delo: »Revolver — gentlemen«, satira na ameriške gangsterske razmere in uradno korupcijo. Filmska sezona se je torej v Zagrebu začela v znamenju amerikanskega filma in v znamenju — vsebinske vrednosti, kar je vsekakor razveseljivo. Želeti bi bilo, da bi bilo podobno tudi v Ljubljani ...

Po poročilu osrednjih carinskih blaganj so carinski dohodki v zadnji tretjini meseca avgusta znašali 31,147.345 din. Od 1. aprila do 31. avgusta letos so carinski dohodki znašali 430 milijonov 424.358 din, za isto dobo je bilo predvidenih v proračunu 421,118.749 din, kar pomeni, da je bilo 9,305.609 din plačanih več.

Da bi pojačala propagando in informacijsko službo v Jugoslaviji in na Madžarskem, je ravnateljstvo društva »Putnik« odredilo kot svojega propagandno-informativnega uradnika pri jugoslovanskem konzulatu v Budimpešti g. Vladislava Zubkoviča. Zveza za tujski promet v Sloveniji, Ljubljana, naproša izdajatelje tujskoprometnih edicij, prospektov itd., da mu dostavijo čim več propagandnega materiala na naslov: Jugoslovanski konzulat, Budapest IV., Veres Palne ucca 17.

Pravilnik o organizaciji nadzorstva pri izdelovanju denarja v kovnici, o sprejemu denarja od strani države ter o umiku starega ter o spustitvi novega kovanega denarja v promet, je te dni predpisal finančni minister. Po tem pravilniku bodo ves kovani denar pri nas kovali v Zavodu za izdelovanje denarja Narodne banke v Topčideru pri Belgradu. Delo bodo nadzorovali organi Narodne banke in bo ta banka tudi nosila vso odgovornost za delo v kovnici in uporabo primerne kovine pri kovanju denarja. Pod posebnim nadzorstvom bo tudi uporaba modelov in ostalih priprav za kovanje denarja. Po končanem poslu bo te modele in priprave uničila posebna komisija, stroje pa bodo zaklenili, da jih ne bi pozneje mogel kdo na skrivaj uporabljati. Vzorce novega denarja bo najprej pregledalo finančno ministrstvo ter jih odobrilo ali zavrnilo. Finančno ministrstvo bo v sporazumu z Narodno banko tudi odločilo, kdaj in v kakšnem roku bodo posamezne vrste sedanjega kovanega denarja vzete iz prometa. Ta rok ne more biti daljši od veh let. Po preteku tega roka bo star denar izgubil veljavo, zamenjati pa ga bo mogoče še v nadaljnjih šestih mesecih pri blagajnah Narodne banke in finančnih ustanovah.

Nezgoda se je pripetila »planincu« Cvetku Pintariču iz Ivanca, toda ta nezgoda je bila posebne vrste, ne takšna kot se dogajajo med našimi planinci. Podal se je v spremstvu svoje prijateljice na Ravno goro. Po tej turi se je nato v neki planinski koči precej dobro zabaval ter se tudi dodobra napil. Pijača ga je toliko prevzela, da je zaspal. To priliko pa je izkoristila njegova prijateljica in mu zmaknila iz njegovega žepa 2000 din. Lepa prijateljica, oba pa še lepša planinca!

Izvoz sadja v Nemčijo je skoraj popolnoma zastal. To se je zgodilo zaradi tega, ker je Nemčija že domalega povsem izkoristila vsa svoja devizna dovoljenja. To dejstvo pa je imelo spet svoje posledice v tem, da je kupna cena jabolk padla od 2.75 din na 2 din za kg. Še ta mesec bodo Nemci dobili nova devizna dovoljenja. Naši sadjarji in trgovci posebno še iz Štajerske upajo, da bodo v kratkem lahko svoje sadje prodajali nekoliko dražje kot zdaj.

Veljak bivše HSS dr. Juraj Šutej, ki je član odelovnega odbora bloka sporazuma«, je včeraj prispel v Belgrad ter tam stopil v stik z uglednejšimi zastopniki srbijanskega dela združene opozicije. Iz Zagreba se je včeraj pripeljal po konferenci vodstva SDK njen predsednik Adam Pribičevič. Z njim se je pripeljal tja tudi belgrajski esdeesar odvetnik dr. Rajko Gjermanovič, ki se je tudi mudil na zagrebški konferenci. Dr. Gjermanovič je v Belgradu obvestil Božidara Vlajiča o sklepih zagrebške konference. Adam Pribičevič bo iz Belgrada odpotoval na svoje posestvo na Kosovo, odtod pa se bo vrnil v Belgrad in Zagreb.

Na včerajšnji seji sveta belgrajske Trgovske zbornice so razpravljali predvsem o vprašanju stabilizacije tečaja nemške marke. Njen predsednik je naglašal, da Nemci določajo cene našemu blagu brez ozira na to, ali je tečaj nemške marke 13 ali pa 15 dinarjev. Izvozniki trpe precejšnjo škodo ker prodajajo blago le s 3 ali 4% dobičkom, dočim razlike v tečaju nemške marke znašajo tudi do 10%. Prav zaradi tega je treba tečaj nemške marke stabilizirati, in sicer na 14 din. Na tej seji so razpravljali tudi o vprašanju državnih podpor, ki naj bi jih dobile banovine iz dohodkov skupnega davka.

Velesejem v znamenju umetniških razstav

Ljubljana, 9. septembra.

Naši umetniki so priredili v okviru »Ljubljane v jeseni« na velesejmskem prostoru v paviljonu »G« kar dve razstavi. Prvo je priredilo »Društvo slovenskih likovnih umetnikov« in o tej bomo danes poročali, drugo pa »Klub neodvisnih slovenskih likovnih umetnikov«; o tej pa bomo spregovorili jutri. Ta čas imamo torej — z razstavo bratov Vidmarjev v Jakopičevem paviljonu vred — kar tri umetniške razstave. Dobrega torej dovolj tudi za tiste, ki v Ljubljano niso prišli ogledovat samo strojev in poskušat likerjev. Umetniki so se letos razmahnili, da je veselje.

»Društvo slovenskih likovnih umetnikov« razstavlja v velikem, temačnem, pretemačnem prostoru. Prav za prav je žalostno, da pri nas za reprezentativne umetniške razstave ni bilo poskrbljeno še do danes tako, kakor bi se za kulturno mesto, kakršno je Ljubljana, in za prireditev tako velikega sloga kakor je velesejem, spodobilo. Paviljon je opremljen skromno, edini okras sestoji iz nove žakljevine, ves prostor je precej podoben lopi ali šupi; prav, nič hudega, če so v takem prostoru razstavljene zobne paste, kreme in vozila, za umetnost pa bi bilo treba poskrbeti že z malo lepšim, nujno pa s svetlejšim razstavnim prostorom. Tako pa te slike, produkti dolgoletnega truda in ustvarjanja kulturnih delavcev tiče v tem paviljonu v temi kakor Job pod stopnicami. Ljudje hite mimo in se ustavljajo tam ob slikah na zahodni plati paviljona, saj se na vzhodni ne splača ustavljati, tam je namreč tudi ob jasnem dnevu tako mračno, da skoraj ne moreš razločiti, kaj ta ali ona slika predstavlja. Upajmo, da bo že ob letu osorej poskrbljeno, da umetnost ne bo pastorka, ampak bo na velesejmu stanovala v prostoru, ki ga kot najpomembnejši kulturni činitelj zasluži. Razstavljalcem, odnosno njihovemu prireditvenemu odboru pa bi se dalo očitati, da je to razstavo pripravilo v hlastni naglici; slike posameznih razstavljalcev niso razobešene po nikakem redu in sistemu — celo to opazite, da serijo del kakega razstavljalca prekine z dvemi, tremi deli kak drugi, potem pa se spet vrste dela prvega. Razen tega bi bili prireditelji lahko poskrbeli za to, da bi pod posamezne slike pričvrstili napise, čigava je slika in kaj predstavlja; v tem oziru jim — čeprav mlajši in glede razstav manj rutinirani »Neodvisni« dajejo lep zgled, saj so slike razporedili okusno in jih opremili z ličnimi medeninastimi napisi. Upajmo, da bomo ob prihodnji taki razstavi prireditelje lahko pohvalili, ker so odstranili neokusne in nepotrebne pomanjkljivosti.

Menda ima največ del razstavljenih France Pavlovec, mojster pokrajine, samonikel oblikovalec, čigar slike impresionirajo s svojo mirujočo, ukročeno in dobro v strženo zadeto individualno krajinsko razgibanostjo. Zdi se pa upravičeno, da je njegovih del nekoliko preveč, saj ta, — čeprav kvalitetna — obilnost moti ravnotežje. Najboljše stvari so »Železniki«, »Posavje« in »Pokrajina«. Tine Gorjup razstavlja dobro »Tihožitje« in »Pokrajino«. Mnogokrat srečamo Šantla, skrbnega posnemalca prirodnih natančnosti, dobrega operaterja z barvami, pa monotonega in puritansko snažnega. Zraven Pavlovca razstavlja drugi naš odlični krajinar Klemenčič znane stvari. Sploh na tej razstavi srečavamo domala stare »znanke«, ki so bile obravnavane že večkrat, zato se pri njih tudi ne bomo dalj časa zamujali. Mojster Rihard Jakopič poleg starejših stvari razstavlja tudi nekaj novejših, med katerimi pa se dobe tudi take, ki so precej šibkejše kot običajna njegovega kvalitetna dela. Naj omenimo le »Barje«, ki povrhu vzbuja tudi še dojem, da ni dokončano. Ferdo Vesel ima razstavljenih več slik; o njih kvalitetnosti ni treba znova govoriti. Omenimo naj le, da je njegov »Gozd« med najboljšimi stvarmi na razstavi sploh. Na temačno jaso, ki jo obdajajo visoka drevesa, pada skozi vrzeli svetloba. Čudovit je ta »Gozd«, duh tega koščka zemlje sam je živo pričujoč, zdi se kot bi to drevje živelo in bi iz gošče nekje oprezoval sam Silvanus, ki s svojo zagonetno bitjo poživlja očem skrito, od poti odmaknjeno pokrajino. Dobre so tudi njegove »Nature morte«. Sternenova zelena pokrajina je prijetna, vendar premonotona; ista barva utruja, če ni oči, ki bi v enem znale razločiti tisoč finih razlik in variacij. Ivan Vavpotič razstavlja portrete in »tihožitja« (starejši naši umetniki se še krčevito oklepajo dobesedne prevedenke iz nemškega »Stilleben«, mlajši, neodvisni«, pa so dobili lepšo, primernejšo, »Zatišje«). Njegove »Breskve« so od sile čiste in snažne, tako higienične, da bi jih za okusno južino ne bilo treba niti umiti. Dober risar je in skrupulozen, res odličen posnemalec, dobro se razume na barve — kljub temu pa njegova »Tihožitja« puščajo človeka praznega, zdi se, kot bi nekaj bistvenega manjkalo, to, glavno v umetnosti, vzrok, ki si ga ne moreš razložiti, pa te vendar ob tem ali onem delu spontano zagrabi in navduši. Dobre pa so »Ribe«, pa tudi portreti niso šibki. Bruno Vavpotič je dober opazovalec, ostaja pa tudi premalo razgiban, prav v smislu, ki smo ga navedli. Slapernik ima razstavljene »Fužine« in dve tihožitji. Večje, s svetniškim kipom in rožo v loncu je prav dobro. Mirni, starinski, umazano rumeni toni, ki prevladujejo, so poživljeni s svetlim, rdečim cvetom rože; odmaknjena, seriozna arhaičnost diha iz slike. Zupančeva-Sodnikova razstavlja svoje skrbno izdelane krajine, po dve deli imata Vidmarja. Remčeva razstavlja krajino, od katerih so še najbolj všeč »Rateče«. Košir in Zagar imata nekaj prav dobrih stvari, ki pa se zde nekam akademsko usmerjene. Čargov »Vsakdanji kruh« zgrabi, slabše je »Trnovo«; odlične pa so vsekakor njegove perorisbe. Smrekar je naš stari znanec, v svoji stroki nenadkriljiv, Maleš razstavlja stvari, o katerih smo že pisali. Jakčeve pokrajine ugajajo s svojo mirno, uravnovešeno metodo barvnega izražanja, so pa, dejali bi, v tem plemenitem miru vendarle rahlo presladke. Gaspari je znan in ga ne moreš zamenjati. Plastike ni mnogo. Dela Goršeta, Kosa in drugih srečavamo.

Razstava ni taka informativna, kot smo pričakovali, zasluži pa obiska; prilike za pregled skupnega dela so redke.

Ilirija : Fiumana 55 : 54

Ljubljana, 9. sept.

Včeraj popoldne je bila na Iliriji zadnja plavalna tekma v konkurenci za Jadranski pokal. Ilirija je zmagala s 55:54 točkami.

S to tekmo je bilo letošnje tekmovanje peterih klubov za Jadranski pokal zaključeno. Zmagovalec v plavanju in v waterpolu je Viktorija, v skokih pa Ilirija.

Tabela **plavalnega** uspeha:

1. Viktorija 479 točk,
2. Triestina 469 točk,
3. Fiumana 428 točk,
4. Ilirija 419 točk,
5. Jadran 378 točk.

V **waterpolu** je tabela takale:

1. Viktorija 11 točk (46:14),
2. Jadran 10 točk (42:16),
3. Triestina 10 točk (28:30),
4. Ilirija 8 točk (46:32),
5. Fiumana 1 točko (4:74).

V **skokih** je postala prvak Ilirija.

Oba italijanska kluba sta se plasirala zelo dobro. Tako Fiumana kakor tudi Triestina imata odlične plavalce in plavalke. Slabše se je odrezala Ilirija, ki je letos preživljala hudo krizo. Vsi znaki pa začenjajo kazati, da bomo drugo leto spet imeli Ilirijo, ki bo taka, kot je bila v svojih najslavnejših in najuspešnejših dneh. Mladi rod dorašča, pa tudi nekatere starejše moči, ki letos iz tega ali onega razloga pri tekmovanjih niso utegnile sodelovati, bodo drugo leto proste in bodo na vsak način ilirsko plavalno ekipo močno okrepile.

Uspehi naših lahkoatletov v Parizu

Pariz, 6. septembra.

V soboto so se na velikem stadionu Colombes blizu Pariza, pričele druge srednjeevropske lahkoatletske igre, katerih so se udeležili atleti 25 evropskih narodov. Otvoritvi je prisostvovali sam predsednik francoske republike Lebrun ter neverjetna množica ljudi vseh narodnosti.

Tudi Jugoslavija je poslala svoje zastopnike. Bila sta to naša tekmovalca in jugoslovanska prvaka na 200 in 400 m **Pleteršnik** in prvak na 800 m **Goršek.** Naša atleta sta sicer, že v soboto izpadla, kajti borba je bila sila težka. Nastopili so razni evropski asi, katerim pa naši atleti še ne bodo kmalu kos.

V naslednjem prinašamo listo treh najboljših tekmovalcev in v finalu doseženih rezultatov. Poleg vsake discipline pa je v oklepaju tudi ime in rezultat najboljšega jugoslovanskega atleta, da tako našim športnikom pokažemo, kaj imajo še pred seboj.

100 m: Osendarp (Hol.) 10s$^{5}/_{10}$, Manani (It.) 10s$^{6}/_{10}$, Strandberg (Šved.) 10s$^{9}/_{10}$ (Kling 10,9).

200 m: Osendarp (Hol.) 21s$^{2}/_{10}$, Scheuring (Nem.) 21s$^{6}/_{10}$, Penington (V. B.) 21s$^{6}/_{10}$ (Pleteršek 23s).

400 m: Brown (V. B.) 47s$^{4}/_{10}$, Baumgarten (Hol.) 48s$^{2}/_{10}$, Linnhoff (Nem.) 48s$^{8}/_{10}$ (Pleteršnik 49s9). V drugi seriji je nastopil tudi naš tekmovalec Pleteršek, ki je sicer prišel na cilj šesti s časom 52s$^{5}/_{10}$, a je od nadaljnjega tekmovanja izpadel.

800 m: Harbig (Nem.) 1m 50s$^{6}/_{10}$, Lèveque (Fr.) 1m 51s$^{8}/_{10}$, Lanzi (It.) 1m 52s (Goršek 1:56,3). Tudi pri tej disciplini je nastopil naš Goršek, ki se je s časom 1:56,3 placiral na 6. mesto, a je tudi od nadaljnjega tekmovanja izpadel.

10.000 m: Salminen (Fin.) 30m 52s$^{4}/_{10}$, Beviacqua (It.) 30m 55s$^{2}/_{10}$, Syring (Nem.) 30m 57s$^{8}/_{10}$ (Bručan 33:17,2).

110 m zapreke: Finlay (V. B.) 14s$^{3}/_{10}$, Lindmann (Šved.) 14s$^{5}/_{10}$, Brasser (Hol.) 14s$^{8}/_{10}$ (Erlih 15,9).

400 m zapreke: Joye (Fr.) 53s$^{1}/_{10}$, Kovacs (Madž.) 53s$^{3}/_{10}$, Arkong (Šved.) 53s$^{6}/_{10}$ (Erlih 57,8).

4 krat 400 m: Nemčija (Blakejezak, Bues, Linnhoff, Harbig) 3m 13s$^{7}/_{10}$, Vel. Britanija 3m 14s$^{0}/_{10}$, Švedska 3m 17s$^{8}/_{10}$ (Primorje 3:35,2).

Rezulati, doseženi na srednjeevropskem tekmovanju, nam jasno dokazujejo, da je bila borba zares težka. Tekmovanja so bila končana v ponedeljek. Naša zastopnika sta se vrnila, da se še odpočijeta, ker v nedeljo bosta pokazala na balkanijadi, kaj znata. Upamo, da bosta njuni imeni tedaj prišli bolj do veljave, kot pa sta prišli v Parizu. L. B-c.

Stanje državnega nogometnega tekmovanja

Včeraj sta odigrala v Zagrebu tekmo za državno nogometno prvenstvo Hašk in Bask. Hašk bi imel rad prosto nedeljo, da bi mogel gostovati v Italiji, in sicer v Bariju. Tekma se je končala neodločeno 1:1. Kacijan je šele v drugi polovici drugega polčasa rezultat izenačil. Po lepem uspehu Haška v Trstu proti Triestini so vsi računali z zmago domačinov. Toda Hašk je odpovedal na vsej črti in je šele proti koncu igre malo pritisnil in z muko izenačil rezultat. V zadnjih desetih minutah se je Bask potegnil popolnoma v obrambo in skušal obdržati že postavljen rezultat.

Po včerajšni tekmi je tabela državnega nogometnega prvenstva naslednja:

Hašk	4	3	1	0	10: 4	7	(1)
B. S. K.	3	3	0	0	10: 2	6	(0)
Jugoslavija	3	3	0	0	7: 2	6	(0)
Bask	4	2	1	1	4: 3	5	(3)
Gradjanski Z.	3	2	0	1	10: 4	4	(2)
Hajduk	3	1	1	1	6: 4	3	(3)
Gradjanski S.	3	1	1	1	4: 6	3	(3)
Ljubljana	3	1	0	2	3: 5	2	(4)
Slavija V.	3	0	1	2	4: 7	1	(5)
Šparta	3	0	1	2	2: 7	1	(5)
Slavija S.	3	0	0	3	4:10	0	(6)
Jedinstvo	3	0	0	3	1:11	0	(6)

V nedeljo igra naša Ljubljana v Zagrebu proti Gradjanskemu in BSK v Skoplju proti tamkajšnemu Gradjanskemu. Ostali klubi imajo prost termin.

Skocijan pri Turjaku

Kraljev rojstni dan smo tudi pri nas dostojno praznovali. Ob 8 je bila v župni cerkvi sv. maša, ki so se je udeležili šolska mladina, učiteljstvo, zastopniki gasilcev, prosvetnega društva in občine. Po cerkvenem opravilu je bila proslava v šoli. Razobešene so bile tudi državne zastave.

Delo na cesti. Zopet so začeli graditi odcepek nove ceste med Škocijanom in Vel. Lipljenom. Med delavci je zavladalo veselje, da bodo zopet nekaj zaslužili. Prosimo pa g. župana, da poskrbi, da dobe delo v prvi vrsti tisti siromašni očetje, ki so res najbolj potrebni zaslužka in tisti, ki so res brez dela; ni pa treba sprejemati na delo tujih državljanov, ker imamo dovolj domačinov.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometersko stanje	Temperatura v °C največja	Temperatura v °C najmanjša	Relativna vlaga v %	Oblačnost (0–10)	Veter (smer, jakost)	Padavine m/m	Padavine vrsta
Ljubljana	763·6	21·0	9·2	95	8	NE_1	—	—
Maribor	762·4	19·2	9·2	90	0	0	—	—
Zagreb	764·4	23·0	7·0	90	10	0	—	—
Belgrad	764·7	26·0	9·0	90	10	0	—	—
Sarajevo	764·8	30·0	11·0	90	9	0	—	—
Vis	763·5	19·0	15·0	90	5	E_3	—	—
Split	763·5	25·0	14·0	60	0	NE_2	—	—
Kumbor	762·3	24·0	17·0	60	0	NE_2	—	—
Rab	764·0	21·0	12·0	70	0	0	—	—
Dubrovnik	762·3	23·0	15·0	70	0	NE_1	—	—

Vremenska napoved: Deloma oblačno, sicer pa precej stalno vreme. — V sredo je bilo iz noči do 10.10 popolnoma, nato pa večinoma oblačno. Ob 11 se je pričelo naglo jasniti, ob 11.40 je bilo že večinoma jasno. Ob 15.30 je pričela oblačnost zopet naraščati, bilo je do 19 večinoma oblačno, nato pa se je zopet naglo zjasnilo in tako ostalo v noč. Popoldne je pihala približno pol ure precej močna burja. Najvišja temperatura je znašala 18.8 stopinj Celz. — Včeraj zjutraj je bilo do 10 megleno, nato pa jasno in sončno vreme do 11.40. Ob tem času se je pojavila na severu plast lahkih oblakov, vendar pa je ostalo večinoma jasno do 14. Ostali čas dneva se je oblačnost spreminjala, zvečer je bilo večinoma oblačno. Najvišja temperatura je bilo 8.8 stop. C.

Koledar

Danes, petek, 9. septembra: Peter Klar.
Jutri, sobota, 10. septembra: Nikolaj.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 4; mr. Bohinec, Rimska cesta.

Prijavljenci za mariborski narodni tabor niso vsi prišli na magistrat po svoje vplačane 4 din ter so jih tako dobrosrčno darovali ljubljanskim mestnim revežem. In iz tako malih zneskov se je nabrala prav lepa vsota 1900 din, ki je spet prav razveseljiv dokaz dobrosrčnosti Ljubljančanov in njih velike skrbi za reveže. Vsota je izročena mestnemu ubožnemu zakladu, kakor je bilo javljeno v dnevnikih. Vsem darovalcem se mestno poglavarstvo najlepše zahvaljuje ter izraža svoje veselje, da je med našimi manj premožnimi sloji tako mnogo ljubezni do ubogih.

Danes ob 20 bo v veliki dvorani Filharmonije v Ljubljani koncert pevskega zbora »Binički« iz Leskovca v Srbiji. Pokažimo bratskemu pevskemu zboru svojo ljubezen in razumevanje do njegovega dela.

Ljubljanske pevske zbore vabimo, da se udeleže v petek, 9. t. m., ob 20 koncerta bratskega zbora »Binički« iz Leskovca. — Uprava Hubadove župe.

Posebna ortopedska šolska telovadba državne šolske poliklinike v Ljubljani se bo vršila tudi letos v telovadnici I. državne realne gimnazije v Vegovi ulici. Telovadne ure bodo vsak torek in četrtek popoldne, ločeno za dečke in deklice. V tečaje se sprejemajo otroci osnovnih, meščanskih in srednjih šol, ki imajo slabo telesno držo, slabo hojo, so slabo razviti in so potrebni posebne gimnastike. Poliklinika ima v ortopedskem odseku zdravnika in učitelja telovadbe. Vpis v tečaje se vrši na državni šolski polikliniki vsak dan v dopoldanskih urah. Začetek pouka bo v četrtek, 15. septembra ob 15 uri, kjer se bo vpisovalo dosedanje gojenke in gojence.

20 moških in ženskih dvokoles ter 3 motorje poleg ostalih 400 krasnih dobitkov razdele rejci malih živali 9. oktobra v obliki I. Zvezne efektne loterije. Srečke samo po 5 din. Naprodaj so na velesejmu v P paviljonu, v vseh ljubljanskih trafikah in v pisarni rejcev malih živali, Karunova ulica 10. Žrebanje dne 9. oktobra.

Poštni krajevni leksikon

Na 272 straneh, v lepi, solidni vezavi smo dobili knjigo, ki jo bodo veseli prav gotovo vsi poslovni krogi. A abecednem redu bodo v njej lahko našli najmanjše zaselje naše banovine in hkrati ugotovili, v kateri upravni okraj (srez) spada, h kateremu okrajnemu sodišču, v katero občino in h kateri pošti. Čez dvanajst tisoč krajev oziroma čez sto tisoč uradnih podatkov obsega ta knjiga.

V posebnem delu najdete pa v knjigi tudi seznam vseh pošt s pripombo, ali ima pošta tudi brzojav in telefon, nato seznam železniških postaj, ki sprejemajo in izročajo tudi privatne brzojavke, seznam upravnih okrajev (srezov) in sreskih sodišč s poštami v vsakem okraju, seznam upravnih občin z navedbo sedežev, statistični pregled upravnih in poštnih edinic v dravski banovini in nazadnje vse poštne, brzojavne, telefonske pristojbine in naročnino za radio.

Vse to je tako pregledno, da se knjiga sama hvali in da jo lahko samo toplo priporočamo.

Maribor

Požar v tovarni. V tovarni za konfekcijo, ki je last g. Henrika Hutterja, v Radvanju je v pretekli noči izbruhnil požar, ki je povzročil 4000 din škode. Nek pomočnik je pozabil izključiti električni likalnik, ki se je zato tako močno segrel, da se je v bližini nahajajoča se konfekcija vnela. Sosedi so k sreči opazili, da se iz tovarne vali dim, ter so takoj obvestili gospodarja in mariborske gasilce, ki so takoj požar pogasili in s tem preprečili večjo nesrečo in škodo.

Na prihodnji seji mestnega sveta mariborskega, ki se bo vršila v torek, 14. t. m. bodo občinski očetje razpravljali kar o 75 točkah dnevnega reda. Med rugim bodo sklepali o namestitvi novega vodje uprave MP, o opremi in uporabi slavnostne grajske dvorane, o raznih kanalizacijah in regulacijah, o preimenovanju nekaterih ulic, prošnjah za sprejem v občinsko zvezo, napredovanjih, o pravilniku o izvajanju regulacij mariborske mestne občine, o ureditvi meje napram občini Košaki, o oddaji raznih del, prodaji parcel ob glavnem mostu, o dobavi novih avtobusov in o raznih drugih tekočih občinskih zadevah.

V zavodu šolskih sester se bo vršilo vpisovanje v gospodinjsko šolo dne 15. septembra od 8 do 12. Vpisovanje v kuharske tečaje bo v nedeljo, 18. septembra dopoldne od 9 do 12.

Od koče do koče, ko se poletje nagiba

Ljubljana, 7. septembra.

Pomlad je bila letos kar sumljivo suha, skoraj pozabili smo na puste dni, ki so doslej redno uvajali pri nas toplejši letni čas. Dan za dnem je sijalo solnce in če se je kdaj pooblačilo, se je kmalu vsul dež, ki je naglo ponehal. Zato pa ga je toliko bolj polomilo poletje. Junij ni bil veliko prida, nekoliko, pa ne dosti boljši je bil julij, najslabši in najbolj moker ter tujskemu prometu najmanj naklonjen pa je bil brez dvoma izrazito deževni in pusti avgust, ki je svojo dediščino brez obotavljanja prepustil tudi še septembru. Vendar je človek od časa do časa le še nekoliko »izvohal« dva, tri dni lepega vremena — če je imel seveda srečen nos. Pobral jo je iz Ljubljane v sumljivo oblačnem vremenu, — morda je že celo rahlo rosilo izpod neba, — ko pa je sedel na avtobus ali na vlak in se bližal podgorskemu svetu, se je nebo nenadoma začelo jasniti, obetalo je polepšanje in je to obljubo tudi držalo. Toda — kakor že rečeno — le redki ljudje so letos imeli to srečo, večina je prihajala v gore mokra in se mokra tudi vračala. Morda bo vsaj zdaj, ko se bliža jesen, ko nastopijo dnevi, ki so v gorah najlepši med vsemi, nebeški Vremenar postal usmiljenejšega srca ter zaprl zatvornice, iz katerih je bil vse poletje, turistom in oskrbnikom na jezo, lil neznosni dež dan za dnem brez konca in kraja.

Precejšnji večini naših gornikov so Kamniške ali Savinjske gore najbližje, čeprav jih največ zaide vendarle v Julijske. To pa je razumljivo, to romanje v Julijske, saj se Julijske Alpe ponašajo z najvišjim vrhom v Jugoslaviji, s ponosnim Triglavom. Mi, ki zlasti zdajle jeseni nimamo posebno veliko časa, povrhu pa nas je poleti še vselej, kadar smo se bili kam odpravili, dražil dež, bomo seveda na vso jezo še enkrat poskusili svojo srečo in jo mahnili v Kamniške. Morda nam bo tokrat usoda malo bolj naklonjena z vremenom, da bomo ob letošnjih svojih gorskih obiskih vsaj enkrat prišli do popolnega, čistega in jasnega računa.

Že se pripravljamo, že znašamo iz trgovin vse mogoče dobrote, že slačimo civilnega »leva« in se devamo v gorsko garderobo, že obuvamo kvedrovce, opravamo nahrbtnik, štorkljamo po asfaltu, se gnetemo pri železniški blagajni — in, evo nas — izbrali smo si sedež pri oknu v vagonu slavnega »Kamničana«!

Iz Ljubljane v Kamniško Bistrico

Kamničan nikakor ne misli tekmovati z »norim Zagrebčanom« ali z »letečim Škotom«. Lego počasi jo seklja po ravnem polju, ki že tu pa tam ni več tako izrazito zelena. Pozna se njivam, da prihaja počasi jesen. Vlak enakomerno drdra, mi pa gledamo skozi okna. »Ježica, Črnuče, Trzin, Domžale, Jarše, Homec, Duplica, Kamnik«, vse te imenitne kraje minevamo. Ko pa pride postaja »Kamnik-mesto«, urno zagrabimo nahrbtnike in se podvizamo k avtobusu, ki čaka pred kolodvorom. Z avtobusom se popeljemo do Kopišč v nagli vožnji po lepi novi poti, ki vodi skozi gozdove in v zasekah odpira vedno razločneje perspektive k goram. V Kopiščih izstopimo, komaj pol ure peščje imamo še do Doma v Kamniški Bistrici. Srečamo cestarja, ki nam potoži, da mora sam skrbeti za osem kilometrov dolgo cesto, popravljati pa jo mora poleti, ko je vse suho in ko vozila sproti zmečejo kamenje po bregu navzdol — mesto da bi jo spomladi, ko se kamenje vsede v blato in se napravi solidna plast. Oblasti bi se morale — tako menimo — pobrigati, da bi se vprašanje vzdrževanja te ceste pravično uredilo. Še dva majhna klanca in že zagledamo na zeleni trati lepo planinsko poslopje

Dom v Kamniški Bistrici

ki ga je na bregu nad šumečo reko zgradilo Slovensko planinsko društvo — kakor je tudi zgradilo vse koče, do katerih nas bo še pripeljala naša nameravana pot — in vse poti, udobno opremljene ter markirane, tako da se še slepec menda ne bi mogel izgubiti. Seveda sedemo v Domu h kratkemu počitku. Prijazni oskrbnik Peter Uršič in njegova žena Francka poskrbita, da nihče med nami ne trpi lakote in žeje. Ker smo že stari znanci, se kmalu pomenimo o stvareh, ki so se dogodile, odkar se nismo videli — tudi tisti, ki so prvič z nami, se naglo zapleto v pogovor — eno najlepših panoram, kar jih poznamo. Čas pa potem pa stopimo pred Dom ter se zagledamo v že priganja k odhodu.

Na Kamniško sedlo

je pot le po prvem bregu, po planem, malo bolj vkreber. Pozneje se strmi odstavki menjavajo z ravnimi. Prav prijeten in lahak — tudi za nevajene — je ta sprehod. Malo daljši je, moramo reči, nekako tri ure rabimo do sedla. Pri pastirjih v Klinu se ustavimo, popijemo vsak svojo skodelico zdravega mleka in odrinemo na zadnji del poti, do »Kamrice«, velike skale in še naprej, do zelenic pod robom Kamniškega Sedla. In že zagledamo kočo. Gradiškov Tone, oskrbnik in njegova žena Marička naju sprejmeta z veselimi pozdravi. Kmalu sedimo za mizo, vroč čaj pomaga »panati« prehud znoj, ki smo ga bili potočili na dolgem romanju. Podjetnejši med nami pa ne dajo miru. Pol ure počitka in že se vzpenjajo proti Planjavi. Prav dobro jih vidimo. Pot ni težka, oddaleč pa je videti hujša. Sploh je oddaleč vse nekam stisnjeno, zadrega za prostor se kaže, od blizu pa se vse razmakne, široko postane, varno in udobno Gledamo, gledamo, že izginjajo za robom. Še skozi Sukalnik morajo, pa so dobri; na oni strani gredo po skrotju prav do vrha Planjave. V dveh urah in pol so že spet pri nas v koči. Zdaj pa jo skupaj mahnemo v Okrešelj, v Frischaufov dom. Tu pa tam moramo nekoliko paziti, čeprav ni nič nevarnega, saj je pot izpeljana in nadelana brezhibno. V skale so vsekane udobne stopnice, vse je zavarovano z železno vrvjo in s klini. Pod nami se globoko spodaj kakor kača vijejo v zelenem rebru serpentine, nasproti pa se dviguje široki čok Mrzle gore. Kakor škatlica je viedti Frischaufov dom globoko spodaj v Okrešlju. Pot gre naglo izpod nog; že smo na serpentinah, čez jarek zavijemo in skozi grmičevje in na cilju smo. V prijaznem, res lepem Frischaufovem domu nas pričakuje oskrbnik Jaka Robnik iz Luč, možak na mestu. Njegova žena nam skuha žgancev ali pa česar si poželimo; pri večerji se pogovarjamo, delamo načrte za drugi dan, ugibamo o vremenu; kmalu se seznanimo z ljudmi, ki sede pri drugih mizah — v gorah je kaj takega tako preprosta in neprisiljena stvar.

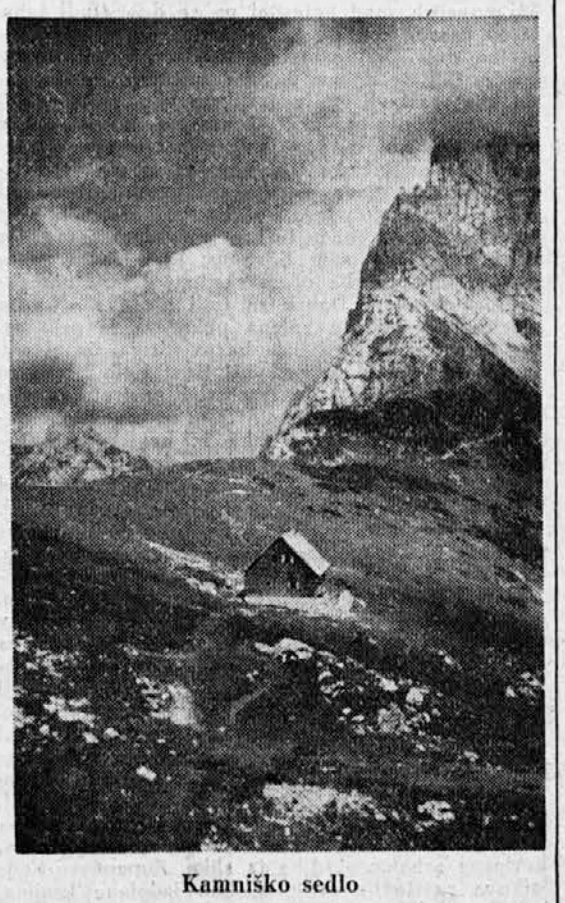

Kamniško sedlo

Potem pa se spravimo k počitku. Vse je tako lepo čisto in snažno, gorski zrak in prestani dnevni napor pa povrhu poskrbita še, da spite vso noč celo slajše in mirnejše kakor doma.

Skozi Turški žleb

Drugo jutro vstanemo že zarana. Nebo je oblačno, vendar se nadejamo, da se bo pozneje, ko bo solnce vzšlo, že še ujasnilo. Molče korakamo počasi proti Turskemu žlebu po dolgih serpentinah. Kmalu zavijemo v močno, strmo sotesko med mračnimi stenami grebena Turske gore in Male Rinke. Umazan, stopnjast sneg leži v dnu grape; po stopnicah hodimo in po klinih, vse je lepo zavarovano. Pičli dve uri mineta, odkar smo odšli z Okrešlja in že stojimo v grušču pri vrhu Turskega žleba. Zdaj krenemo na Male Pode, se vzpenjamo po strmi streži na pleče mogočni Skuti; na vrhu že rosi ko gremo mimo Štruce, nas že pere dež, potem pa vso pot preko Velikih Podov. Neki med nami jo uberejo kar naravnost proti Cojzovi koči, drugi pa se vzpno v megli in dežju proti Mlinarskemu sedlu in dalje na Grintavec. Tudi taka pot ima svoj čar v spominu seveda.

Na Kokrškem sedlu

Pozno je že, ko se vsi zberemo za mizo v koči na Kokrškem sedlu. Dogodke tega dne obnavljamo, dovtipi se krešejo in tudi oskrbnik Tone Erjavšek, ki se ga je zaradi njegove okretnosti oprijelo ime »Gams«, poseže vmes s krepko domislico. Urno mineva večer. To noč se človeku še prav posebno prileže postelja. Po leseni strehi škrobota dež, kmalu te objame spanec.

V sijajnem jutru - domov

Svetloba sili v sobo, dan se dela, vstati bo treba. Kmalu vzide solnce, krasen je gorski svet. Bele stene in sinje nebo nad glavo vežejo naše poglede. Še nekaj časa kolovratimo okrog koče, potem pa oprtamo nahrbtnike in se spustimo navzdol proti Žagani peči. Ta pot je bila zadnje čase še prav posebno vzgledno popravljena. Dobro poldrugo uro hodimo, vedno bliže smo Bistrici. In ko se končno spet poslavljamo od Petra, začutimo, da je prišla ura slovesa od poletnih gora. Ko sedemo na vlak, pa obnovimo obljubo, da se o prvi priliki spet vrnemo.

Kdo najvišje skače?

Splošno menijo, da skače najvišje bolha. V sorazmerju s svojim telesom skače tako dobro, da bi, če bi bila tako velika kakor človek, lahko preskočila cerkev sv. Petra v Rimu, in to preko križa na zvoniku, kar je visoko 132 metrov. Nek švedski list pa trdi, da je ta račun osnovan na napačnih predpostavkah. Ta primera se ne sklada z dejstvom, da se telo, če se po velikosti podvoji, po obsegu početvori, a po teži poosmeri. Moč mišic zavisi od mišičnim vlaken in bi zaradi tega bolhina noga, četudi bi bila velika kakor človeška, ne bi mogla višje skočiti kakor sto metrov. Računati je pri tem na to, da se s povečanjem telesa pomnožuje tudi odpor zraka. Bolha lahko skoči v višino 18 cm, v dolžino pa 32 cm. Poznamo pa živa bitja, ki skačejo mnogo boljše kakor bolha. Žaba skoči v dolžino 90 cm, v višino samo 7 cm. Konj skoči z jezdecem 7 in pol metrov, v višino pa 90 cm. Najdaljši skok človeka znaša 810 cm, v višino pa 205 cm. Pes skoči 825 cm. Izmed vseh živih bitij pa skače lev najboljše: v višino skoči meter in pol, v dolžino pa 917 cm.

Strahovi na Irskem

Znana stvar je, da Angleži in Irci mnogo bolj razmišljajo in razpravljajo o onostranstvu, kakor katerikoli drugi kulturni narod. Vprašanje o nadzemeljskem in o onostranstvu je za Angleže in Irce neizčrpno. Tudi najpomembnejše osebnosti v Angliji in na Irskem mnogo govorijo o tem. O tem največ razpravljajo v spiritističnih klubih in postajajo pri tem neverjetno vražjeverni, tako da se celo duhov bojijo.

Pred kratkim se je v zdravstvenem uradu v grofiji West Heath na južnem Irskem dogodil primer, ki je za srednjeevropske pojme skoraj nerazumljiv. Neki nr. Matt Dooling je predal oblastvu pismo, v katerem je bilo med drugim zapisano: »Prosim za prestavitev svoje hiše v neki drugi kraj. Tukaj se moja žena Miunie boji smrti. Kajti, kadar gre k vodnjaku po vodo, vidi vedno nekega rdečega možička z zeleno kapico, ki jo zasmehuje in ki se norčuje iz nje. Skoraj gotovo je to kralj palčkov iz Rawmore. Mali škratje vedno igrajo v neposredni bližini naše hiše nogomet; o božiču sem jim moral celo položiti na okno čašo whiskyja, da se jim ne bi zameril. Moja žena se sedaj še vedno bolj boji, ker je pred nekaj dnevi videla dva možička, kako sta jo opazovala skozi okno. Težko je, da moram v krščanski deželi živeti v takem kraju. Ponoči ne morem spati in vsako jutro zamudim službo. S temi malimi škrati se ni šaliti, kajti v bližnjem parku so še večji; sicer pa je v Cummerstwonu tudi še poveljnik palčkov.«

Zdravsteni urad je pismo oddal nekemu inženirju, ki bo o predlogu povedal svoje strokovno mnenje.

Programi Radio Ljubljana

Petek, 9. sept.: 12 Naše pesmi (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Rad. orkestra — 14 Napovedi — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Svilarstvo v Jugoslaviji (St. Dinjaški) — 19.50 Poročila o izseljencih (g. Jože Premrov) — 20 Bizet: L'Arlesienne, uvertura (plošče) — 20.10 Slika v ogledalu (gdč. Krista Hafner) — 20.30 Koncert Rad. orkestra, vmes solistične točke na violončelu (g. Ludvik Comelli) — 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 9. septembra: Belgrad: 20 Koncert velikega radij. orkestra, 21.30 Violina solo — *Zagreb:* 20.45 g. Mahlerjeve pesmi (sopra: solo), 21.30 Klavirski koncert, 22.20 Za ples — *Varšava:* 19.30 Zabavni koncert, 21.10 Nadaljevanje koncerta, 22 Simfonični koncert — *Sofija:* 19.30 Puccinijeva opera »La Boheme«, 21.45 Nočni koncert — *Praga:* 20 Zbor praških učiteljev, 20.25 Godalni kvartet, 20.50 Dvorakova komedija »Smrt«, 21.10 Dvorakova simfonija, 22.30 Čelistični koncert — *Milano:* 21 Varney: Fantan la Tulipe (opereta), 23.15 Plesna glasba — *Rim:* 21 Simfonični koncert sienske glasbene akademije — *Budimpešta:* 20.30 Koncert budimpeštanskega koncretnega orkestra, 22.05 Ciganski orkester, 23.10 Lahka glasba — *Hamburg:* 21.30 Operna glasba.

Angleške čete se vkrcavajo na ladjo »Lancashire«, da se z njo odpeljejo v Sangaj.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

71

Antonia je zdaj imel za izgubljenega in se je s tem tudi potolažil. Saj je bil tudi Rousseau samo nekak Janez Krstnik. Mesija novega časa bo jezdil v Jeruzalem na bojnem žrebcu, v podobi Bonaparteja. Antonio pa je postal častilec boginje ljubezni in torej ne bo prišel med izbrance.

Francoski izseljenci, ki so se ustavljali v Milanu in Florenci, so v trumah potovali čez Livorno ter tam malo čakali. Prihajale so tudi angleške rodbine in se vkrcavale. Otto Franco je delal silne posle.

Nekaj bataljonov premagane avstrijske vojske so z vso naglico naložili na prevozne ladje, z njimi pa še zaklad velikega vojvode. Mesto je bobnelo v zvoku bobnov. Neko noč je odšla tudi posadka. »Enorog«, ki mu je mister Udney dal spremna pisma, je zapustil nabrežje pred Bonnyfeathrovo hišo, ki je bilo zapuščeno in »jadral v Gibraltar«, kakor je bilo uradno razglašeno. Nameščenci pa so se izpraševali, kakšno delo prav za prav še ostane zdaj njim.

Te dni so Antonia neprenehoma pošiljali k mistru Udneyu, da bi mu tam napisali najrazličnejše listine. Med njimi je bil tudi prepis Bonnyfeathrove oporoke, katero je nadvse skrbno napisal tik pred zadnjim odhodom »enoroga«. Kot priči sta podpisala oporoko MacNab in kapitan Bittern. Stari se je potrudil, da jo je dal na zapisnik pri vojvodski in pri angleški oblasti.

Če bi bil Antonio vedel, kaj stoji v testamentu, bi mu bila na novo nenadno obujena konzulova prisrčnost malo manj laskala.

Z Vincentom sta bila seveda še kdaj ustregla vabilu, naj prideta k Udneyevim na čaj. Niso se več dobili v vili kakor takrat, marveč v novem konzulovem stanovanju nad njegovimi uradnimi prostori. Angleška zastava na jamboru in pozlačeni kraljevi grb sta hiši dajala nekaj odrezavega.

Za Antonia je bil to prvi pravi angleški čaj, katerega se je udeležil in katerega je smel piti. David Parish, še vedno zvest hišni prijatelj, ki je vsak dan vozil miss Florenco in gospo mamo na sprehod, je ponujal gostom poprnjake, posebnost, katero je miss Udneyeva kot mlada žena prinesla z Jamaike. O tem otoku je veliko pripovedovala, mister Udney pa se je več bavil s svojimi škotskimi barji. Z božjo pomočjo jih bo najbrž spet kmalu videl.

Konzul je bil zdaj star tri in petdeset let in zobje so mu bili že skoraj vsi izpadli. Bil je čas, da se Florenca poroči. Ta mladi Parish, no da, saj si je vse prizadel in njegova gospodarska bodočnost ni bila slaba.

Toda na tem Antoniu je bilo vendarle nekaj, kar mu je ugajalo. In očitno je fant zlezel staremu Bonnyfeathru v srce. No, pa saj bo vse moralo iti tako, kakor bo pač moralo — ali kakor bo hotela njegova žena. Žena in usoda, ti moči sta dobivali zanj vsaj v njegovih domačih zadevah vedno bolj in bolj enak pomen.

Sina ni konzul nikdar imel. Zdaj se je spominjal dneva pred leti tam gori v vili, ko je Florence pripeljala domov Antonia. Z zmesjo ponosa in sreče je zdaj gledal, kako sta se pogovarjala. Morda bo vsaj Florence kdaj dobila takega sina!

Florence je imela na sebi nekaj tako dekliškega, kakor Antonio ni še tega nikdar srečal. Taki so morali biti ljudje, take so morale biti rodbine, h katerim je prav za prav spadal in od katerih so ga ločili.

Kako mirno in samo po sebi umevno je lahko govoril z njo. Podobno kakor ono noč z Angelo, toda manj pretirano, samozavestneje in z dobrodejno zložnostjo.

Florence je nosila belo obleko z visokim životom po novem grškem kroju. Pod prsi je bila obleka prevezana s trakom, ki je tekel križema. Kratki obrobljeni, napihnjeni rokavi so segali komaj do polovice nadlehti. Florence ni bila preveč močna, kvečjemu dolga, ozka in hladna ter trdnih nog. Nosila je lahke bele opanke. Skozi tenke mrežaste nogavice in med jermeni opank je bilo moči videti rožnate prste na nogah.

Razgovarjali so se največ o Angliji. Florence je bila potem, ko se je spoznala z Antonijem, nekaj let tam v šoli. Če je pripovedovala o domu, je Antonio čutil domotožje. Anglija je bila zanj sanjska dežela, zemlja domišljije z višjo resničnostjo.

Razgovarjati se s takim poslušalcem, je bil za Florenco, ki ji ni povzročalo nič napora, užitek. Govorila je z Antoniem o rečeh, ki so jo resnično zanimale. S Parishem pa je govorila samo o tem, kar je za zanimivo veljalo.

Misel nanj jo je zadela, da je zavzdihnila. Tudi ona se bo naredila taka, kakor je bil Parish.

Vincenc se je kmalu izločil iz tega kroga. Debela bankirjeva hči iz Florence je bila bolj po njegovem okusu. Te čajanke so se mu zadnje čase začele zdeti zgolj zapravljanje časa.

Antonio je tudi nekajkrat prišel z njim k Strozzievim. Vabila ga je tja malo gospodična de Rhanova, ki pa se je kmalu vrnila v Nantes. Obljubil ji je, da ji bo pisal in ji je res enkrat poslal pismo. Vincencove zaupljivosti o Maddaleni so ga kmalu ujezile, zato se je zgodilo, da sta polagoma prihajala vedno manj skupaj.

V vse to nehanje, v mešanje čajnih listov, v razsipanje rožnih listov, je pa nenadno udarila vojna kakor vihar.

Bilo je nekega popoldneva in Florence je bila prav posebno zadovoljna ter ljubka. Obraz ji je sijal od notranjega razburjenja.

Ko se je Antonio poslovil, je nenadno vstopil mister Udney in mu pomahal k sebi.

»Dajte to svojemu varuhu,« je rekel. Bilo je zapečateno pismo. »In nikar ne pozabite. Je nekaj zelo nujnega — pojdite takoj domov!«

To je bilo zadnjo soboto v juniju leta 1796. Pismo mistra Udneya je res učinkovalo kakor razkrojilo na svet, ki ga je Antonio poznal pod pojmom »Livorno in Casa Bonnyfeather«.

Mister Bonnyfeather je odprl pismo s papirnim nožem, ko se je Antonio malo pozno pokazal pri večerji. Zamrmral je:

»Kakor sem si mislil.«

Poslal je strežnika ven in se sklonil nad pismom. V obraz je bil malo bled. Potem je s precej napora dejal:

»Francozi so v Florenci, mi piše konzul. Bonaparte bo zatrdno v torek, če ne prej tu. Torej nam ostane še osem in štirideset ur, da zapremo obrat.«

Utihnil je in videti je bilo, da ga nekaj muči. Vsi pogledi so se polni sočutja uprli na starega gospoda, kateremu je nežna rdečica pri naslednjih besedah pobarvala visoke ličnice.

»Nihče ne sme o tem zvedeti besede. MacNab, Toussaint, Antonio, vas tri bom nocoj potreboval v svojem stanovanju. Nameščenci morajo v ponedeljek stran.«

Naglo so pojedli. Ko so vstali, je Antonio vprašal:

»Ali smem kaj povedati Vincencu in Frankovim?«

Mister Bonnyfeather je rekel:

»To je dobra misel. Ti že morajo vedeti. A se hitro vrni.«

Ko je prišel Antonio domov, je že gorela luč v sobi starega gospoda. Skladovnice papirja in zavitki s plačo so ležali na mizi. MacNab in Toussaint sta težko delala. Za vsakega posameznega nameščenca sta napisala odhodno izpričevalo in priporočilnico, mu izplačala, kolikor mu je šlo, razen tega pa še četrtletno plačo, ter zlagala novce na kupčke.

Mister Bonnyfeather je dejal pojasnila, katera so želeli in hkrati sežigal pisma. Tako so delali vso noč.

Naslednje jutro se je na trgu vzdignil strašen hrušč. Loterija je bila zaprta, denar je izginil. Po mestu so letele govorice o prihodu Francozov. Opoldne se je pred pomolom zasidralo angleško brodovje pod poveljstvom commodora Nelsona. Razen divjega prometa v notranji luki, je mesto mirno ležalo pod topovi brodovja.

Na dvorišču case Bonnyfeather so se po kosilu zbrali vsi moški in precej čmerno gledali predse. Mister Bonnyfeather se je pokazal na stopnicah in ljudje spodaj so sneli klobuke. Najprej je govoril stokaje, pa se je brž zbral ter pogumno govoril do konca:

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 din, za inozemstvo 25 din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 4001 do 4005. Uprava: Kopitarjeva ulica 6. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Jože Košiček.